

Biblioteca
ASTRA, Sibiu

P.C.N.

92
12. 05 22

SIN 1959

THEOLOGIA POLEMICA. Librus

Propositionibus Scholasticis præfixa

In *Ladiskis* *si* *ve* *1739*
Prima Orthodoxæ Fidei capita in disceptationem, Judice Augustinô vocata, à
Partibus controvertentibus

Quæ sub Gratosiss. Auspiciis

ADMODUM REV. DOMINI, DOMINI

JOANNIS BANOCZI,

Cathed. Eccl. Agrien: Plebani Zelantiss:

Patroni sui Munificentissimi

Publicæ disputationi proposuerunt

Præside

REVER. ac CLARISSIMO,

P. WOLFFGANGO BOSSANI,

è Soc. JESU, S. S. Theol. Doctore, Ejusdémque,

uti & sacræ Scripturæ in Alma Episc. Univ. Soc.

JESV Cassov. Profess. ordinario, Inelytæ Facult.

Theol. Decano Spectabili, nec non Univerf.

Cancellario Amplissimo.

Defendentes

Reverendi Nob. Excell. ac Doctiss. Dñi Dñi

ANDREAS PHILIPPI, & GEORGIUS HÁZI.

A. A. L. L. & Phil. Mag. S. S. Theol. in 2dum

Annus Auditores, Semin. Kisd. Alumna.

Annò à partu Virginis 1735. Mens. Aug. Die

Bartphæ, Typ. Civ. per Thomam Scholtz,

5383094

ADMODUM REVERENDE
DOMINE DOMINE
Patrone Gratiſſime.

ET Tibi, & ſacra huic
Theologiæ injuriꝝ dicere-
mur ex vero, ſi, quam in
reducis poſtliminio Theologiæ gre-
mio poſiti, munificentiam experi-
mur ſecundi, non referremus in
acceptis. Eam ipſam ſiquidem pro-
ſectricem Scholaſticæ Theologiæ
dexteram Tuam hîc nobis expor-
rectam videmus, poſt quadragin-
ta & ampliùs exulis Theologiæ
annos.

annos, quam in Tyrnaviensi Athenæo ante quadriennium liberalis portexisti: secunda igitur omnia nobis pollicemur. Te secundò Patronò. Eruditioni enim verò Tuæ bene magnæ, & Zelo augendæ Fidèi orthodoxæ singulari debebantur, Tractatùs Fidèi Scholastico-Theologicæ prima quæque, cæque substantialia puncta. Et verò cui enim hoc à Nostrate Theologia debitum suffragium censeremus? nisi Ei, cujus indefessam, in Pastoralis Ecclesiæ sibi commissæ cura, industriam, usque hodie vocalis testatur Agria. Hoc igitur Tibi studium, has Polemicæ, unâ et Scholasticæ Theologiæ positiones,

in signum

In signum Gratiitudinis, Vecti-
 galis locò Clientes deferimus, Cu-
 jus beneficâ manu si prehendantur
 acceptæ, summam nos voto-
 rum hodie attigimus. Excipe
 illas, eò, quò omnes Litteratos
 assoles, magnanimò vultu, eâ,
 quâ consuevisti, studiorum ad-
 juitrice dexterâ excipe: Et unâ
 vive multorum eruditioni, plu-
 rium adjumento, omnium exspe-
 ctationi, dignissimus honoribus,
 quos Zelo, Et eruditioni Tuæ
 succedaneos penè videmus, Et
 vovemus

Devotissimi Clientes
 ANDREAS PHILIPPI.
 GEORGIUS HÁZI.

Sem. Késztanis Alumnus.

PROPOSITIO I.

Quæ sit Baptismi necessitas & quis ejus effectus ?

L*aicus A catholicus.* In propositionibus inter nos Amice Catholice controversis facile princeps est de Baptismo. Noster igitur sensus est, & nominatim Calvini recentiumque Arianorum opinio, omnes filios fidelium ab utero nasci sanctos, & hæredes vitæ æternæ, ac proinde salvari posse sine Baptismo, ut habet Calvinus in antidoto Cœc. Trid. Sess. 6. c. 5. Nonnullorum prætereà è nostris sensus est, reprobos esse omnes infantes natos ex illegitimo thoro, uti & ex parentibus infidelibus, adeoq; hos à baptismo rejiciendos, utpote incapaces effectus ab eo provenientis, ut patet ex Synodo Vilnensi Anno 1589. die 11. Martij. à nostris celebrata.

Laicus Catholicus. Noster è contra omnium sensus est, omnes universim homines nasci filios iræ tam à parentibus fidelibus, quam infidelibus, consequenter sine baptismo vel fluminis, vel fluminis vel sanguinis nullum salvari posse. Quoad alteram propositionis partem sentimus omnem verè hominem esse capacem æternæ salutis, & regenerari posse in hæredem vitæ æternæ, à quibuscunque tandem parentibus nascatur.

Theologus Catholicus. Scripturâ, Ratione, & Patrum textibus ut video mihi resolvendus est status Quæstionis inter vos ortæ. Resolvo igitur 1mo. Nullum salvari posse, nisi baptizatum vel in re vel in voto. Probatur 1mo. Omnes infantes seu demum à parentibus fidelibus seu infidelibus veniant, nascuntur in peccato originali, adeoq; filij mortis, iræ, & damnationis, ergo, omnes indigent baptis- mate. Antecedens probatur ex Scriptura, sic Job. 14. v. 4. dicitur: *Quis potest facere mundum de immundo conceptum semine?* super quem textum S. S. P. P. & nominatim S. Augustinus ex septuaginta Interpretum versione sic olim commentatus est; *Nemo mundus à sorde, nec infans, cujus est unius diei vita super terram.* Quæ autem ista macula potest esse inficiens unius diei infantes, nisi quæ per viam seminalem ab Adamo in omnes posteros propagatur? juxta illud Pauli Rom. 5. v. 12. *Per unum hominem peccatum in hunc mundum intravit, & per peccatum mors, & ita in omnes homines mors pertransiit, in quo omnes peccaverunt.* Item 1. Cor. 15. v. 22. *In Adam omnes moriuntur,* ubi nulla fit mentio & exceptio parvulorum à parentibus fidelibus natorum. Sic expressè dicit idem Apostolus *naturâ omnes fuisse filios iræ* Eph. 2, v. 3. Item 2. Cor. 5. v. 14. dicit *omnes esse mortuos,* & Gal. 3. v. 22. quòd omnia concluderit *Scripturâ sub peccato,* atqvi nō sub actuali, utpote cujus parvuli pro suo statu sunt incapaces, ergo, sub originali.

Probatur jam Consequentia. Quia aliàs nisi per

baptismum nemo potest effici Filius DEI ex filio iræ, ut clarè Christus asserit Joan. 3. v. 5. *Amen, amen dico tibi, nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, non potest introire in Regnum DEI.* ubi particula *nisi* significat universaliter nullo excepto. Item *ÿ. 7.* *Oportet vos nasci denuò,* causam. verò subnectit: *quìa quod inquit natum est ex carne, caro est,* quasi dicat: Qui nascuntur ex Parentibus per carnalem generationem, nascuntur filij iræ & corruptionis, nec possunt salvari, nisi renascantur ex DEO per baptismum.

Quòd porro baptismus in voto sub cuius nomine venit contritio justificet, præter S. S. PP. communem sensum, patet ex Luc. 3. v. 3. ubi pœnitentia baptismus appellatur. Item Ezech. 18. v. 17. dicitur serìo pœnitentem *& vivificare animam suam.* De baptismo sanguinis seu Martyrio idipsum habetur; suam enim mortem & passionem Dominus appellat baptismum Marc. 10. v. 39. Item vocatur summa dilectio Joan. 15. v. 13. Quìa igitur secundùm scripturam ex libera & gratuita ordinatione DEI dicentis: *Ego diligentes me diligo* per actum contritionis perfectæ acquiritur dilectio, quæ utiq; præsupponit Gratiã sanctificantem, sequitur manifestè, dubium esse non posse, eam in defectu baptismi fluminis omninò sufficere.

Resolvo 2dò. Etiam infidelium proles ut & ex illegitimo thoro natos esse capaces tum baptismi, tum etiam gloriæ æternæ. Probatur 1mò. Quìa DEUS non est acceptator personarum Act. 10.

v. 34. 2dò. Gal. 3. v. 38 Apostolus Judæum æquè ac Græcum computat in numerum filiorum Ecclesiæ. 3iò. *DEUS vult omnes salvos fieri* 1. Tim. 2. v. 4. atqui & hi illegitimo thoro nati sunt non minùs personæ humanæ, sunt Græcis veteribus & adhuc gentilibus pares, sunt ij in quos *DEI* universalis voluntas salvandi omnes homines tendit, cùm pro his non minùs ac cæteris etiam Christus sit mortuus, ergo & hi sunt capaces baptismi & gloriæ.

Resolvo 3iò contra Lutherum & Calvinum &c. per baptismum tolli quicquid rationem peccati habet. Probatur 1mò, præter textum supra ex Joanne citatum, ubi dicimur per baptismum regenerari, ex Ezech. 36. v. 25. *Effundam super vos aquam mundam & mundabimini ab omnibus iniquamentis vestris.* Item Rom. 8. v. 1. dicit Paulus *nihil damnationis esse in ijs qui sunt in Christo JESU.* Simile quid scribit Eph. 5. v. 26, & Rom. 6. v. 4. dicimur per baptismum *consepulti esse Christo*, prout etiam Paulus hoc medio memoratur ablutus (Act. 22. v. 16.) à peccatis suis.

Cæterum quia & vos amice Acatholice in commune statis auctoritati & verbo Augustini ut plurimum, rem totam illi definiendam confirmandamque committamus.

Definit Augustin. L. 3. de anim. & ejus orig. C. 5. Noli credere, noli dicere, noli docere infantes antequàm baptizentur morte præventos, pervenire posse

posse ad originalium indulgentiam peccatorum, si
 vis esse catholicus. Item : Saepe fit ut infans natus
 ex parentibus optimis & sanctissimis sine bap-
 tismo moriatur & pereat, natus vero ex matre me-
 retrice & patre fornicatore per baptismum rege-
 neretur & salvetur. It. Concione I. in Psal. 115.
 Sicut Aegyptios in mari obrutos, ita in baptismo
 delicta nostra demersa & extincta, luce clarius in-
 tixat Propheta dicens : Projicies in profundum
 maris omnia peccata nostra.

PROPOSITIO II.

Num Confirmatio sit verum novæ legis
 Sacramentum ?

Laiicus A catholicus. Nostri unanimiter sentiunt
 nullum tale in Ecclesia à Christo Domino Sacra-
 mentum esse institutum, ac proinde, esse ritum ali-
 quem ab hominibus introductum.

Laiicus Catholicus. Nobis è contra fide certum
 est, Confirmationis Sacramentum ab ipso Domi-
 no esse institutum, in quo confertur gratia non
 tantum ad firmiter credendum, sed etiam ad nomen
 Domini ubi necesse fuerit fortiter confitendum.

Theologus Catholicus. Resolvo Confirmationem
 esse verum novæ legis Sacramentum, quod bap-
 tizatis ab Episcopo collatum in chrismate sacro, &
 per verba sacro sancta ex opere operato causat gra-
 tiam sanctificantem in suscipientibus ipsum, & ro-
 bur ad profitendam fortiter fidem. Prob. id quod
 est signum sensibile à DEO institutum ad signifi-

candam & conferendam infallibiliter Spiritus S. gratiam, est verè Sacramentum à Christo institutum, atqui Confirmatio est tale quid, ergò. Prob. min: per partes: sic enim Act. 8. v. 17. dicitur: quòd cùm Samaritani recepissent verbum DÈI, & baptizati essent in nomine Domini IESU: *tunc imponebant manus super illos* (nempe Apostoli) en signum sensibile, & *accipiebant Spiritum Sanctum* en gratiam. Eiusdem Sacramenti fit mentio Act. 19. v. 6. ubi narratur, quomodo Paulus posteaquam in nomine IESU baptizasset quosdam, *imposuit illis manus, & venit super eos Spiritus S.* Item Act. 8. v. 19. dicitur de Simone Mago, quod cùm vidisset quia per manus Apostolorum daretur Spiritus S. *obtulit eis pecuniam dicens: date & mihi hanc potestatem ut cuicumq; imposuero manus, accipiat Spiritum S.* Subsumo jam: Sed homines non habent potestatem instituendi ceremonias, ad quas infallibiliter consequeretur gratia Spiritus S. ut ipse Calvinus docet, ergo, infero Apostolos hanc ceremoniã ad talem tantumque effectum, ex ipsius Domini præcepto ac institutione fuisse usos.

Confirmatur consensu omnium S. S. PP. & quidem (præter Dionysium Areopagitam discipulum Pauli Apostoli ac proinde virum authoritatis omni exceptione majoris Cœlest. Hierar. Parte 2. clarè id asserentem, & expressum Concil. Arclatensis de hoc Sacramento Decretum) Clemens I. Pontifex Primi Sæculi Ep. 4. clarè sic habet: *Omnibus festinan.*

*festinandum est sine mora renasci DEO. Et de-
mum consignari ab Episcopo, septiformem Spiritus
Sancti gratiam percipere, quid aliter perfectus
Christianus esse nequaquam potest, ut à B. Petro
accepimus, Et ceteri Sancti Apostoli precipiente
Domino docuerunt. quid hoc testimonio clarius?
Sed definiat Quæstionem Augustinus.*

*Augustinus L. 2. contra Petilianum C. 104,
scribens, Sacramentum inquit Chrismatis in ge-
nere visibilium signaculorum sacrosanctum est, sicut
ipse Baptismus.*

PROPOSITIO III.

Quid sentiendum de Pœnitentia, quam
Catholici vocant Sacramentalem?

Laicus A catholicus. Multiplex est nostrorum
circa hanc Quæstionem sensus. Alij enim Confes-
sionem auricularem dictam prorsus rejiciunt existi-
mantes sufficere se coram DEO peccatorem agno-
scere, alij autem in publico vel privato judicant suo
Ministro peccata saltèm genericè confitenda; Uni-
versim tamen constanter negamus (nos præsertim
in Ungaria positi, quicquid sentiant Imperiales cœ-
teriq; nostri confratres) cum Novatianis, confessi-
onem hanc particularem esse à DEO præceptam, &
à Christo institutam.

Laicus Catholicus. Nos è contra tenemus fir-
miter lapsis in peccatum mortale post baptismum,
à Christo præceptam esse confessionem Sacramen-
talem formaliter integram, & distinctam, quoad

speciem & numerum delictorum, coram Sacerdote legitimo ad hoc legitimè deputato.

Theologus Catholicus. Resolvo confessionem peccatorum mortalium in specie coram Sacerdote faciendam, esse jure Divino præceptam. Prob. 1.º *in* ex scripturis, quæ absolvendi potestatem à peccatis apertè concedunt, Sic Matt. 18. v. 18. *Amen dico vobis, quacunq; alligaveritis super terram, erunt ligata & in Cælo, & quacunq; solveritis super terram, erunt soluta & in Cælis;* & Joan. 20. v. 22. *Accipite Spiritum Sanctum, quorum remiseritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta sunt.* Jam ex his textibus sic urgeo: In Ecclesia Christi, quæ est perpetua, constituti sunt perpetui Judices cum potestate ligandi & absolvendi peccata, atqui Judex non potest absolvere peccata, nisi ad ipsius tribunal fuerint relata & debitè exposita. Ergo ad peccatorum absolutionem à Christo institutam ex ipsius Christi præcepto necessarium est illa à pœnitente Sacerdoti debitè exponi. Non enim potest Judex absolvere à delictis sibi incognitis; Sacerdoti verò ea sunt incognita, nisi à pœnitente manifestentur. Hinc quamvis Scrutator cordium Dominus cum Magdalena alios quoque non confessos particulariter quandoq; absolverit, Judex tamen Sacerdos cum statum pœnitentis hodie perspicere nequeat, consequens est debere eum statum ipsi detegi ab ipsomet pœnitente, atqui hoc fieri nequit sinè particulari, ut vocamus auriculari, id est, secreta peccatorum confessione, ergo ita tenendum.

Prob.

Prob. 2do ex illo Jac. 5. v. 16. *Confitemini alterutrum peccata vestra.* Item ex Act. 19. v. 18. ubi dicitur *multos credentium venisse, & annunciasse actus suos, imò ut in Syriaca versione habetur loco: annunciantes actus suos, numerantes offensas.* Unde nequit dici ibi miracula ab ipsis facta coram Apostolis recensita esse, certum enim est, quod miracula (etiam stando primæ versioni) non potuerint jure nominare actus suos, utpote quæ sunt actus DEI extraordinarij. 3^{io} dicitur 1. Joan. 1. v. 9. *Si confiteamur peccata nostra, fidelis est & justus, ut remittat nobis peccata nostra, & emundet nos ab omni iniquitate.* Si ergo idè fidelis & justus est DEUS, quod peccata remittat confitenti, sequitur peccata confitenda esse, & quidem singula, si in singulis fidelem & justum remissorem velimus habere DEUM: quòd porro hæc confessio non intelligatur de ea, quæ fieret DEO sed Sacerdoti, constat ex probatione primæ ubi promittitur remissio peccatorum à Sacerdotibus obtinenda. 4to prob. Conclusio: à Paulo Sacerdotes vocantur legati missi ad id ut delinquentes Christo reconcilient 2. Cor. 5. v. 18. *Dedit nobis inquit ministerium reconciliationis, & posuit in nobis verbum reconciliationis, pro Christo legatione fungimur;* quomodo autem Sacerdotes hac legatione fungentur, nisi sciant in quibus subditi deliquerint? Ubi bene advertendum est, quãtopere errent Acatholici illi, qui dicunt Sacerdotes non esse Judices sed tantum Nuncios DEI de

facta jam remissione peccatorum ; 1mo enim jara-
 brobatum est Sacerdotibus non tantum annuncian-
 di sed ligandi & solvendi datam esse à Christo
 potestatem. 2do. quæro : An ministri talis an-
 nunciantis verba habeant vim aliquam ad remissi-
 onem peccati vel non ? Primum non admittunt,
 utpote qui dicunt, antecedenter posito dolore pœ-
 nitentis jam esse remissa peccata. Non etiam se-
 cundum : potest enim id quælibet Prædicantis uxor
 præstare seu manifestare & denunciare jam factam
 à DEO esse remissionem peccati, cui nimirum
 æquè constat ex signis externis dispositio pœniten-
 tis externa coram marito adstantis, & scõpè pec-
 catorum gravitas & numerus, à quibus præsumi-
 tur esse absolutus.

Nec obstat frivola illa excusatio quorundam
 quòd DEVM non sit credibile exegisse talem car-
 nificinam, adeoque quibus tam sublimis humili-
 tatis donum deest, eos non obligari ad tantum
 onus ; Respondeo enim, si difficultas tanta oritur
 ex numero peccatorum venialium, quorum spe-
 cies & numerus esset enumerandus, hæc præten-
 sa difficultas cessat, utpote quorum nulla confitendi
 est obligatio, si verò ex peccatorum mortalium
 numero, ea etiam nullam habet impossibilitatem,
 cum ex Tridentini Concilij mente illa solum sine
 confitenda, quæ post diligentem inquisitionem
 mœmoriæ occurrunt, quod sine magna difficul-
 tate fieri potest. Si rubor prætendatur, conside-
 randum est, majoris ruboris fuisse datam causam
 peccando

peccando coram DEO & Angelis ejus, imò nonnunquam non erubescunt aliqui coram pluribus scelera novo scelere propalare, & vicario DEI secretum jure Divino servare obligato erubescunt confiteri, ignari proculdubio solatij spiritualis, duòd Ecclesiæ filij post ejectum hoc antidoto lethale venenum persentiscunt. Et nisi hæc confessio juris Divini esset, quo pacto Reges, Imperatores, & ipsimet Pontifices tot jam sæculis sivistent, hodièque sinerent se lege tam difficili (saltem nonnullis) teneri? Sit instantia à constanti prædicatione doctrinæ Christianæ tempore Apostolorum, valeat igitur & hic illud dilemma: *si est ex hominibus dissolvetur, si vero ex DEO est Consilium aut opus istud, non poterit dissolvere*, ajebat Gamaliel Act. 5. quod meritò usurpandum de usu hujus Sacramenti, utpote qui nec difficultate, nec hæreticorum impugnatione ab ipsorum Apostolorum tempore dissolvi potuit. Et, certum est ab ipso DEO non minùs fuisse in lege gratiæ præceptam & commissam hanc inter peccata & peccata discernendi & dijudicandi potestatem Sacerdotibus, quam in lege veteri fuerat commissum iisdem judicium lepræ Lev. 13. v. 13. & 15. & confessionem peccati excipiendi à delinvente Num. 5. v. 6. & 7.

Probatur hæc assertio clarissimis primitivæ Ecclesiæ testimonijs: & imò quidem Clemens I. Rom. Episc. Epi. 1. expressè ait: *si forte alicuius*

*latenter irrepserit, non erubescat, qui animam suam
 eorum gerit confiteri hac, huic, qui praest.*

Idem habetur ex Conciliorum expressa defini-
 tione, in Laodicensi Can. 2, ante undecim saecula
 celebrati textu clarissimo. Idem definitum est in
 Concil. Cartaginensi, Cabilonensi, Turonensi,
 Moguntino, Vormatiensi, Lateranensi, Constan-
 tiensi, Florentino, &c.

Idem testantur plurimi S. S. P. P. praeter Cle-
 mentem jam citatum, Cypr. Lib. de lapsis & L. 3
 Ep. 14. Lactantius Lib. 4. Instit. cap. 18. Atha-
 nasius, Hilarius, Basilus, Cyrillus, Gregorius nise-
 senus, Hieronymus, plurimos alios praetereo, de-
 finiat igitur rem Augustinus.

*Augustinus Homil. 49. c. 3. Nemo sibi dicat
 occulte ago, apud DEUM ago, novit DEUS, qui
 mihi ignoscit quod in corde ago. Ergo sine causa
 dictum est. Quae solveritis in terra, soluta erunt
 in Caelis? Ergo sine causa data sunt claves Eccle-
 sia DEI? Frustraneum Evangelium, frustranea
 Verba Christi? & Lib. 2. de visit. Infirmorum ali-
 um textum sic habet: Sunt quidam qui ad salu-
 tem sibi sufficere autumant, si soli DEO, cui ni-
 hil occultum est, sua confiteantur crimina: no-
 lunt enim, aut erubescunt, si se dedignantur se
 ostendere Sacerdotibus, quos tamen inter lepram
 & lepram per legislatorem Dominus constituit
 ergo ad te venire roges Sacerdotem, & fac illum
 conscientiarum tuarum peccatis participem.*

PROPO-

PROPOSITIO IV.

An Christus verè realiter & substantia-
liter præsens sit in Eucharistia?

Laius A catholicus. Nostri multiplicem habent
circa hoc Sacramentum doctrinam. Calvinistæ si-
quidem cum alijs quibusdam, negant realem Chri-
sti præsentiam in Eucharistia, sed tantum figurati-
vè sic, ut nihil adsit præter panem & vinum tan-
quam figuram, & signum repræsentans corpus &
sanguinem Christi pro nobis oblatum. Luthera-
ni verò admittunt saltem in usu hujus Sacramenti
Christum adesse, sed remanente simul panis & vi-
ni substantiâ, & hoc per fidem ajunt fieri conjun-
ctam cum actuali sumptione.

Laius Catholicus. Nos è contra omnes fide
firma credimus in Sacramento hoc, post panis &
vini consecrationem à Sacerdote factam Christum
verè ac realiter esse præsentem, ita ut virtute con-
secrationis substantia panis mutetur in Corpus, &
vinum in Sanguinem Domini, solis accidentibus
panis & vini remanentibus.

Theologus Catholicus. Hanc quæstionem tribus
distinctis paragraphis singillatim expediam.

§ I.

Resolvo 1^{mò} contra Calvinistas, Anabaptistas
& novos Arianos, Christum verè realiter & non
tantum figurativè præsentem esse in Eucharistia.
Probi 1^{mò} ex clarissimis Christi Domini verbis
Mate, 26. & Luc, 22. ¶ 19. Hoc est Corpus meum
A 7 quod

quod pro vobis datur, & Marc. 14. v. 24. *Hic est Sanguis meus novi Testamenti, qui pro multis effundetur.* Subsumo & urgeo sic: Non figura Corporis Christi pro nobis tradenda erat, sed ipsius verum Corpus traditum, & vetus ejus Sanguis effusus est, ergo Christus verum Corpus & verum Sanguinem dixit in Eucharistia à se tunc data contineri. Deinde si Dominus ultimum testamentum condens promittendo suis Discipulis verum Corpus suum relicturum ad manducandum, reverà tamen tantum figuram juxta Adversarios reliquisset, haud aliter decepisset Discipulos, quàm si testamentarius quispiam papyraceis monetis plenam cistam hæredibus suis cum hoc dicto relinqueret: Hic sunt meæ divitiæ, quæ vobis tradentur, intellecturis prudenter, non figuram sed veras auri divitiæ cistâ illâ concludi.

Confirmatur: nam & Paulus usus est verbis Christi sensu vero & proprio expressis, 1. Cor. 10 v. 16. *Calix benedictionis cui benedicimus, nonne Communicatio Sanguinis Christi est? & panem quem frangimus nonne participatio Corporis Christi est?* & iterum C. 11 v. 27. *Quicumque manducaverit panem hunc, vel biberit Calicem Domini indignè, reus erit Corporis & Sanguinis Domini.* Quomodo ergo reus erit Corporis Domini indignè manducati, si Corpus Domini non manducet sed ejus figuram? non admittet certè ullus Calvinista (utpote imaginum contemptor) eum, qui indignè

dignè tractat figuram aut imaginem Christi, reverè esse inhonationis personæ propriæ Christi.

Item ψ . 29. ejusdem 11. capituli habetur : *Qui enim manducat & bibit indignè iudicium sibi manducat & bibit, non dijudicans Corpus Domini,* quomodo autem potest subire iudicium ob non dijudicatum ibi corpus, si reverà illud ibi non esset, prout juxta Adversarios non adest.

Probatum id ultrò ex ipsis Domini verbis mysterij hujus magnalia non solum Discipulis prout fecit in ultima Coena, sed toti populo enarrantis apud Joannem C. 6. v. 51. *Panis quem ego dabo caro mea est,* & ψ . 55. *Caro mea verè est cibus,* & *sanguis meus verè est potus.* ψ . 56. *qui manducat meam carnem, & bibit meum sanguinem, in me manet & ego in eo.* Hæc omnia certe & plura alia eodem capite similia de buccella panis figurativa corporis sui minimè poterat Christus prædicare, ita quidem, ut eam ipsi mannae coelesti præferret, & certè Eucharistia hoc modo suis figuris tam in essendo quàm in repræsentando longè esset inferior (agno videl. Paschali, manna, sanguinis vitulini aspersione, quæ omnia etiam fuerunt repræsentantia mortem Christi, amplissimisque scripturæ præconijs celebrata) quod utique est contra Apostolum Heb. 10. & Colos. 2. docentem, vetus Testamentum continuisse metas umbras, novum autem veritatem.

Nec obstat quod in eodem Capite 6. Joannis, post elogia hujus augustissimi mysterij animadverso Discipulorum murmure subjunxerit Dominus: *Spiritus est qui vivificat, caro non prodest quidem quam, Verba que ego loquor Spiritus & Vita sunt,* minimè enim possunt hæc verba eo detorqueri, ut significant Christum, toto eo capite nonnisi de manducatione sui Corporis per fidem differuisse, cum enim hanc eorum incredulitatem prodigiosa sui in Cælos ascensione, & majore ad minus du- cendo argumentum refutasset, explicat se non præ- bendum ad corporalem, uti alia edulia sumuntur refectionem, verùm ad spiritualem animæ vitam & confirmationem. Hinc à temporibus Apo- stolorum usq; ad Berengarium decimo post Chri- stum circiter sæculo de hoc errantem, nunquam in Ecclesia super eo mota fuit ab ullo controversia, qui & ipse convictus errorem suum retractavit. Patet hoc assertum ex plurimorum S. S. PP. cla- rissimis testimonijs à Bellarmino citatis L. 4. de Eucharistia Cap. 4. & seq.

§. II.

Resolvo 2da in Consecratione vi verborum ve- ram fieri transubstantiationem panis in Corpus, & vini, in sanguinem Christi, adeoque erroneam esse Lutheranorum opinionem de permanentia sub- stantiæ panis & vini sub speciebus Eucharisticis. Prob. Verba Christi dicentis: *Hoc est Corpus meum, hic est Sanguis meus* debent verificari, proprio

proprio in sensu, ut præcedenti resolutione ostensum est, sed si non fieret realis mutatio panis in corpus, & vini in sanguinem, non verificarentur, ergo. min. prob. Quia horum verborum juxta Lutheranos hic esset sensus: *hic est panis, & hoc est vinum, & his intimè præsens est corpus & sanguis meus*, sed hoc modo non verificaretur illa propositio, quamvis enim lapidi per essentiam sit intimè præsens DEUS, ostenso tamen lapide non licet dicere: *Hoc est DEUS*. 2dò. Disparatum de alio disparato nequit prædicari, Ergo corpus Christi non potest de pane triticeo affirmari. Antecedens patet, aliàs enim non valerent similes ratiocinationes: *Hoc est triticum, ergo non est vinum*, at longe magis disparata sunt corpus Christi gloriosum, & panis triticeus; quam sit panis triticeus & vinum de vite, ergo si illa non possunt de se invicem prædicari, nec hæc.

Urgeo hoc argumentum: Paulus bene ratiocinabatur dicens: Rom. 11. v. 6. *Si autem gratia jam non ex operibus; alioquin gratia jam non est gratia*. Ergo eodem modo procedit ex simili antecedenti similis illatio: Si est corpus Christi jam non est panis; alioquin corpus Christi jam non est corpus Christi.

3dò. Si verificaretur de pane hoc prædicatum Corporis Christi, tunc quicquid dicitur de corpore Domini, verificabitur de pane juxta Adversarios, quod tamen est falsum, Ergo. Hinc quamvis pisci alicui insit DEUS, nemo dices manducato pi-

see manducari DEUM ; Nec dici potest, quòd propter unionem corporis cum anima possit designari corpus pronomine *hoc* dicendo : *hoc corpus est anima*, vel obsessus à doemone : *hic homo est diabolus*, verùm sic tantùm dici potest : *huic corpori est unita anima*, & *hic homo habet in se doemone*. Nec obstat, quòd terminus iste *transubstantiationis* expressè in Scriptura non habeatur, quæro enim à Lutheranis : ubi habeatur in Scriptura nomen S. S. Trinitatis ? Si dixerit haberi æquivalentibus terminis, hoc idem certè de transubstantiatione in præsentì ostensum est. Nec obstat 2dò, quòd simpliciores quidam A catholici non possint capere replicationis & penetrationis (hoc in mysterio inclusæ) difficultatem, Christum enim simul fuisse & ad dexteram Patris, prout habetur Act. 3. v. 21. & simul in terris cum Paulo Act. 9. v. 17. Scriptura testatur, ergo non implicat replicatio, præcipuè si sit unum idèmq; corpus in uno loco circumscriptivè, in alijs verò locis definitivè, ut Philosophi ostendunt. Penetrationem etiam seu uno in spacio adæquato duorum corporum ubicationem esse possibilem actus probat, sic Christus januis clausis intravit ad discipulos. Joan. 20. v. 19.

Confirmatur Resolutio autoritate S. S. P. P. plurimorum, & Lyturgiarum ab ipsis Apostolis conscriptarum, sufficiat nobis Magnus Ambrosius Magister Magni Discipuli Augustini inquiring L. 4. de Sacramentis C. 4. *Panis iste, panis est anti*

Verba Sacramentorum, ubi accesserit consecratio de pane fit Corpus Christi, ac ut ostendat nihil illud habere impossibile, subjungit: Si enim creavit DEUS Cœlum & terram, quando non erant, quanto magis poterit panem & vinum, quæ jam existunt in aliud commutare.

§ III.

Resolvo 3^{id} contra Lutheranos hoc Eucharistiæ Sacramentum non consistere in solo usu ac sumptione. Quæro enim an in institutione Cœnæ dum dixit Dominus: *Accipite & comedite, hoc est corpus meum*, fuerit jam re ipsâ corpus & sanguis ejus, nec ne? Si fuit, ergo accipere, comedere, & bibere non sunt de essentia hujus Sacramenti contra adversarios. Si verò non fuit, ergo falsum dixit Christus affirmando ibi corpus esse, quod jubebat eos sumere, cum tamen non esset ibi corpus; non rectè ergo deducitur in sumptione consistere hoc Sacramentum, tametsi ejus institutionis principalis finis fuisset sumptio, sicut quamvis panis fiat ideo ut comedatur, tamen nemo dicet antecedenter ad manducationem panem non esse panem.

Urgeo ergo: Verba Christi ante sumptionem prolata vera fuerunt, dum diceret: *Hoc est corpus meum, hic est sanguis meus*. Matthæ enim C 26 ψ 28. cum dixisset: *bibite ex hoc omnes*, quid & cur bibendum foret explicat ipse dicens: *hic est enim sanguis meus*, ubi clarissimè *ly enim* ostendit

non vinum sed sanguinem fuisse porrectum. 2do hoc confirmant verba illa Luc. 22. & 20. *hic est calix novum Testamentum in meo sanguine*, ergo infero, jam in calice fuit sanguis & non primò in ore duntaxat sumentium. 3io. Clara sunt verba Apostoli 1. Cor. 10 & 16. *panis quem frangimus nonne participatio corporis Domini est?* atqui dum frangitur, nondum sumitur, ergo antequam sumatur, corpus Domini est. Sed definiat rem Augustinus, qui ante sumptionem jubet adorari Eucharistiam, quod jubere foret manifestè idololatrium, si præcisè in ipsa sumptione primùm fieret corpus Domini, quòd de tanto Ecclesiæ Doctore quis ausit dicere?

Augustinus in Psal. 95. Nemo illam carnem manducet nisi prius adoraverit; & Conc. in Psal. 35. Ferebatur Christus in manibus suis, quando commendans ipsum corpus suum ait: Hoc est corpus meum. Ferebat enim illud corpus in manibus suis.

PROPOSITIO V.

Quid sentiendum de communione Laicorum sub una specie?

Laicus A catholicus. Nostri asserunt præceptum Domini esse, ut promiscuè omnes fideles sub utraque specie, panis nimirum & vini communicent, adeoque rectè inferunt vos Catholicos Laicos à vestris Sacerdotibus defraudari, dum vobis sub una tantum specie porrectò hoc Sacramento, ipsi sub utraque communicant.

Laicus

Laicus Catholicus. Nostri ex aduerso afferunt non esse necessarium præberi Laicis communionem sub specie vini, necessarium verò esse Sacerdotibus sacrificantibus, ita exigente Sacrificij ratione, in quo quia effusio sanguinis significari debet, non est mirum separatim sub specie vini fieri sanguinis transubstantiationem in Sacrificio.

Theologus Catholicus. Resolvo nullam injuriam fieri Laicis dum ipsis ab Ecclesia usus calicis inhibetur. Prob. 1mo. quia de hoc nullum extat præceptum Domini, quod enim Matt. 26. v. 27. dixerit *Bibite ex eo omnes*, id ad solos præsentis Apostolos esse dictum declarat Marcus Evang. C. 14. v. 23. dicens: *Et biberunt ex eo omnes*, ubi proculdubio soli fuerant Apostoli. Nec obstat illud Joan. 6. v. 53. *Nisi manducaueritis carnem filij hominis Et biberitis ejus sanguinem, non habebitis vitam in vobis*, vim enim verborum istorum esse solum, ut in *re* sumatur sanguis Christi, non autem hoc vel illo modo, patet quia quem fructum hic bibenti simul & comedenti promisit, eundem promisit, sub una tantum specie sumentis seu manducanti. eodem C. 6. v. 51. *Si quis manducauerit ex hoc pane & uiverit in eternum, & panis quem ego dabo caro mea est pro mundi uita.* Idem habetur v. 50. & 53.

Confirmatur: Sub altera enim etiam specie unum & idem illud corpus sumitur, quod nunc à dextris DEI regnat gloriosum, atqui illud utique sanguinem continet, igitur per concomitantiam in corpore datur Laicis & Sanguis. Prob.

Prob. 2do. Usus hic sub una specie ipso Christi exercitio probatus esse noscitur, Eucharistiam enim ipse Dominus sub una tantum specie porrexit Discipulis in Emaus Lucæ 24. v. 30. *Et cognoverunt eum in fractione panis.* ut hunc textum explicant S. S. P. P. Hieron. August. Chrysoft. &c. Item Act. 2. v. 42. dicitur: *Erant autem perseverantes in doctrina Apostolorum, & communi- catione fractionis panis.* Item C. 20. v. 7. *Una Sabbathi cum convenissemus ad frangendum panem.* & v. 11. solius fractionis panis & nulla calicis fit mentio. Et ratio à priori est, quia juxta prius dicta cum *Christus jam non moriatur* prout Apostolus ait Rom. 6. v. 9. necesse est Christum una cum Divinitate & Humanitate esse tam bene totum sub una quàm sub utraque specie, quis enim ausit separare sanguinem à corpore Domini glorioso, & idcirco vivo? Ulterius quod Laicis non faciant injuriam Sacerdotes in Sacrificio Missæ sub utraque specie ob rationem supra attactam communicantes, patet etiam exinde, quod hi ipsi Sacerdotes dum extra Missam communicant, æquè ac Laici sub una tantum specie panis Christum sumant.

Confirmatur adhuc idipsum ex rationibus etiam, ob quas meritò hic usus sub una specie ab Ecclesia approbatus est: 1mo ob multos abstemios. 2do vel maximè ob periculum effusionis & irreverentiæ præcipuè occasione magni concursus populi. 3^{io}. Ob difficultatem conservationis specierum vini pro viatico. 4^{io}. Ob difficultatem distribuendi
rigente

rigente hyeme &c. Accedit authoritas super hoc plurimorum Conciliorum & S.S. P.P. qui uno ore testantur usitatum fuisse in primitiva Ecclesia Eucharistiam in collo gestare in linteolo involutâ custodire, & ubicûnque faciunt communionis Laicorum aliquam mentionem, solius corporis sumpti (utiq; gloriosi, vivi, adeoq; sanguinem intrâ se habentis) memoriam faciunt, pro exemplo sit Augustinus ex multis.

Augustinus. *Omnes mulieres nitida exhibent linteola ubi Corpus Christi accipiunt.* Serm. 252. de tempore, & Eucharistiæ effectum esse illuminationem mentis ostendens in Lucam sic ait de apparitione Christi in Emaus Discipulis facta: *Ut cum eis benedictum panem porrigeret, aperirentur oculi eorum & agnoscerent eum.*

PROPOSITIO VI.

Quid sentiendum de Sacrificio Missæ?

Laicus A catholicus. Nostri unanimiter negant ullum in nova Lege offerri Sacrificium incruentum, nec à Christo Domino id in ultima Cœna institutum.

Laicus Catholicus. Imò verò Christus in ultima Cœna non Sacramentum duntaxat, sed & Sacrificium per Sacerdotes offerendum instituit, dum transubstantiato pane & vino diceret: *Hoc facite in meam commemorationem.*

Theologus Catholicus. Resolvo post cruentum Christi in cruce Sacrificium esse aliud in nova lege reale

ge reale & propriè dictum Sacrificium. Probat: 1° ex prædictionibus Prophetarū. Malach, enim C. 1. v. 10. habetur: *In omni loco sacrificatur & offertur nomini meo oblatio munda; quia magnum est nomen meum in gentibus, dicit Dominus Exercituum.* Hæc porro prædictio quod non loquatur de Sacrificio Judæorum, patet, quia illi opponitur, dum dicitur à DEO ab initio hujus vaticinij: *Non est voluntas mihi in vobis, & munus non suscipiam de manu vestra,* diciturque in gentibus offerendum. Nec potest 2do intelligi de quorundam gentium, ut Joob, Melchisedech, &c. Sacrificio, quia prædicitur omni loco offerendum. 3^{io}. Nec potest intelligi de cruento Christi Sacrificio, quia id tantum semel & uno in loco oblatum est. 4^{io}. Nec de nostris bonis operibus, quia illa juxta plerosq; Adversarios sunt immunda & sordes, hinc autem prædicitur oblatio *munda*. Deinde 1. Reg. 15. v. 22. distinguitur obedientia à victima, & Osee 6. v. 6. misericordia & Scientia DEI à Sacrificio & holocaustis, ergo per sacrificiationem & oblationem debet intelligi Sacrificiū Missæ.

Prob. 2do. Dan. 8. v. 11. & Cap. 12. v. 11. habetur, quod Antichristus *auferet iuge Sacrificiū,* quomodo porro auferret, si non habeatur; mortem enim Christi (quæ sacrificium erat quidem verum sed cruentum) auferre non potest, ut clarum est; igitur aliud aliquod ejus stativum auferre debet, atqui hoc est illud, quod incruentum existens cruentam Christi in ara crucis oblationem significat, igitur hoc conabitur Antichristus tollere. Pro

Probò 3to. Hebr. 7. Cap. dicitur Christus esse Sacerdos secundum ordinem Melchisedech, adeoq; infero istum Christi typum & figuram fuisse, igitur sicut Melchisedech panem & vinum in Sacrificium obtulit, oportet ut & Sacerdos Christus secundum ejus ordinem in ultima Cœna sub speciebus panis & vini, corporis & sanguinis sacrificium obtulerit, & hodie per Ministrorum manus offerret.

Prob. 4to ex illo Apostoli Heb. 13. v. 10. dicentis: *Habemus Altare, de quo non habent edere potestatem, qui tabernaculo deseruiunt.* Item C. 7. v. 12. dicit translatum non ablatum esse Sacerdotium. Si ergo datur in nova lege Sacerdos, datur altare, oportet certè dari & Sacrificium, & quidem tale, de quo solis Christianis liceat edere.

Prob. 5to ex eo, quòd DEUS nullo unquam tempore reliquerit Ecclesiam suam & populum sine aliquo Sacrificio, quod in signum supremæ Majestatis illi offerri debebat. Nam in statu legis naturæ reperimus publicum Sacrificium DEO oblatum per Abelem, Noë, Abrahamum &c. In lege pariter scripta plurima fuerunt constituta Sacrificia, holocausta, victimæ & libamina; quis ergo credat solam Christi Ecclesiam relictam fuisse sine omni Sacrificio publico, quò possit omni tempore DEUM placare, laudis & impetrationis hostiam offerre, vitæ & mortis Dominum agnoscere, quod propriè per Sacrificium præstat. Quod adedè proprium est cultui Divino, ut nulla unquam Gens DEUM coluerit, quæ Sacrificium aliquod aut victimam non obtulerit. Nec obstat

Christi cruentum Sacrificium habere vim infinitam, & quod una oblatione consummata sit sanctificatio nostra, ex hoc enim inferri non potest Sacrificium Missæ esse superfluum, cur enim non sunt hoc non obstante superflua Sacramenta Baptismi, vel Eucharistiæ, in particulari applicantia vim illam Redemptionis universalem ad hoc particulare subjectum, & memoriam illius cruenti Sacrificij renovantia. 2dò, Quamvis ab initio usque ad finem mundi suffecisset solum Sacrificium illud cruentum, tamen in lege naturæ, & Moylis, erant prætereà instituta Sacrificia, ergo nil prohibet & in nova hac lege fuisse institutum, super quo ferat definitivam Augustinus.

Augustinus in Psal. 33: *Ipse Dominus inquit de corpore & sanguine suo instituit Sacrificium secundum ordinem Melchisedech; unde & ipsi Apostoli sacrificare leguntur.* Item Epist. 23. *Christus semel in carne immolatus, omni die in Sacramento immolatur.* Et Lib. 4. de Trinit. C. 14. *Quid gratius offerri aut suscipi potest, quam caro sacrificij nostri, corpus effectum Sacerdotis nostri?*

PROPOSITIO VII.

Quid sentiendum de extrema unctione.

Læicus Acatholicus. Figmentum hoc, ac duntaxat Jacobi Apost. non item Sacramentum Divinitus institutum tenemus omnes.

Læicus Catholicus. Nos ex adverso profiteamur non mi-

non minùs eam esse Sacramentum novæ legis; quàm sit baptisimus vel quodvis aliud.

Theologus Catholicus. Resolvo Extremam unctiorem non esse ritum humanitùs inductum. Est igitur verum novæ legis Sacramentum ab ipso Christo institutum, tanquam quod habet omnia ad rationem Sacramenti requisita; est enim signum sensibile, habet item annexam sibi promissionem gratiæ, igitur infero esse à Christo Domino institutum. Primum requisitum exprimitur in Canonica Epistola Jacobi Apost. quam tamen aliqui Adversarij inter Apocryphas numerent, Ecclesia tamen & Patres à primis Ecclesiæ sæculis eam semper Canonicam censuerunt, habetur ergo C. 5. v. 14. sic: *Infirmatur quis in vobis, inducat Presbiteros Ecclesia, & orent super eum, ungentes eum oleo, secundum subjungitur: Si in peccatis sit remittetur ei.* Et quis præsumat Jacobum tam ignarum fuisse potestatis in instituendo Sacramento necessariæ, ut præsumpserit hanc institutionem per se primò statuere, & tantum effectum huic ritui promittere, nisi hoc à Domino mandante accepisset, cum non ignoraret Apostolis minimè datam fuisse potestatem instituendi actus, ad quorum exercitiùm ex opere operato infallibiliter gratia conferretur.

Confirmatur 1^{mò} ex Marc. 6. v. 12. ubi clarissimè habetur de Apostolis: *Euntes predicabant ut poenitentiam agerent, & demonia multa eiciebant, & ungebant oleo multos agros, & sanabant.* Confir. 2^{dò} ex Concilio Nicæno 1. Can.

69. *Transactio inquit anno, debet Sacerdos benedicere aquam & oleum, non sicut fit in bapismo, neque sicut benedicitur Chrisma, sed sicut oleum infirmorum, Ad quid obsecro oleum infirmorum, si nullum datur in Ecclesia extremæ unctionis Sacramentum? Sed demus hanc rem Augustino definiendam,*

Augustinus serm. 215. Quoties infirmitas venerit, Corpus & Sanguinem Christi, qui agrotat, accipiat, ac deinde corpus suum ungat, ut illud quod scriptum est impleatur: infirmatur quis? inducat Presbiteros & orent pro eo ungentes eum oleo. & lib. 2. de visit. infirmorum: Ergo roges de te, & pro te fieri sicut dixit Jacobus Apostolus, imò per Apostolum suum Dominus: Ipsa videlicet olei delibutio, intelligitur Spiritus Sancti unctio,

PROPOSITIO VIII.

Quid sentiendum sit de Ordinis Sacramento?

Laicus Acatholicus, Potior Nostrorum pars sentit nullum in Ecclesia dari tale ministerium à Christo institutum, quod per certos ritus à certis Ecclesiæ Prælatiis particulari personæ tanquam Sacramentale signum talis functionis conferretur, nec vocationem & ordinationem Sacerdotum spectare ad Episcopos, verùm vel ad Magistratum, vel ad populum etiam Laicum.

Laicus Catholicus. Tenemus Nos ordinem, quò Clerici ad ministeria altaris magis vel minùs
proxi-

proximè necessaria deputantur, esse verum & proprium novæ legis Sacramentum, eorumq; vocandi mittendi, vel ordinandi jus nullo modo competere Laicis sed vel Episcopis, vel qui ab ipso Pontifice ad id potestatem acceperunt.

Theologus Catholicus. Rem hanc placet tribus distinctis resolutionibus expedire.

§ I.

Resolvo igitur 1^{mò} Ordinem esse ex Sacramentis novæ legis à Christo Domino institutis. Est enim signum sensibile gratiæ, ut habetur: 1ª Tim. 4. v. 14. *Noli negligere gratiam qua data est tibi cum impositione manuum Presbyterij;* ubi vides manuum impositionem esse signum sensibile, gratiam verò, quæ dicitur data esse, effectû & significatum invisibile. Item 2. Tim. 1. v. 6. *Admoneo (inquit Apostolus) te, ut exuscites donum DEI, quod est in te per impositionem manuum mearum.* Hinc jubet Spiritus S. Act. 13. v. 2. *segregare sibi Paulum & Barnabam* & v. 3. refertur facta super eos impositio manuum. Item Act. 20. v. 28. dicitur *constituisse Spiritus Sanctus Episcopos ad pascendam Ecclesiam DEI* & iterum C. 6. v. 6. de Diaconis habetur, quòd *orantes imposuerunt eis manus.*

§ II.

Resolvo 2^{dò}. Potestatem ordinandi, vocandi, mittendi ministros Ecclesiæ non esse apud Laicos. Si enim hoc jus illis competeret, vel illud esset Divinum vel Humanum. Divini juris Laicis col-

lati nullum est in scriptura vestigium, imò Heb. 5
 § 4. dicitur: *Nemo debet sibi assumere honorem,*
nisi vocetur à DEO tanquam Aaron, sed Aaron
 sine consilio populi & electione fuit vocatus, Ergo.
 Imò si hæc electio esset jure Divino, omnes illi,
 qui sine consensu Laici populi vel Magistratûs cre-
 ati sunt in Sacerdotes, fuissent illegitimi & nulli,
 in jure enim Divino non datur dispensatio, atqui
 certum est plurimos ipso Apostolorum tempore,
 nullo interveniente Magistratûs vel populi suffra-
 gio esse creatos Ecclesiæ ministros, ut habetur
 Tit. 1. §. 5. *Reliqui te Creta, ut constituas per*
Civitates Presbiteros, sicut & ego disposui tibi.
 Item Episcopo Timotheo inquit Paulus 1. Epist.
 C. 5. v. 22. *Manus ne citò cui imponas.* Ergo.

Probatur jam quòd nec extet ullum tale jus
 humanum aut Ecclesiasticum, quamvis enim testi-
 monium ab ijs qui foris sunt jussi fuerint Prælati
 de ordinandis accipere, nullo modo tamen data
 est populo unquam potestas eligendi eosdem, imò
 Concilium Laodicenum ante 12. sæcula celebra-
 tum Can. 13. statuit: *non esse permittendum tur-*
bis electionem eorum facere, qui sunt ad Sacerdo-
tium promovendi, idem definivit Concilium Ni-
 cœnum & Constantinopolitanum.

Probatur 2dò resolutio. Ministri novæ legis
 sunt altioris ordinis & dignitatis quàm legis scri-
 ptæ, sed hi non poterant ordinari à Laicis ut clarè
 habetur in plurimis scripturæ locis & speciatim
 Exodi 29. ubi ipsi Moyse commisit Dominus hoc
 opus peragendum, ergo multo minùs poterant mi-

ministri novæ legis à Laicis ordinari, unde quotquot in lege nova ordinati sunt, omnes ab Episcopis leguntur in Præbiteros ordinati, & nulli à Laicis, sic enim Paulus & Barnabas leguntur Act. 14. *constituisse per singulas Ecclesias Præbiteros.*

Congruentiæ porro sunt, ut publico ritu solenniter ab Episcopo ordinentur: imò hoc enim modo excellentia & dignitas hujus ministerij ostenditur, & admonentur alij ne temere ad tantum munus se ingerant, ut Chore, Datan, Abyron, Jeroboam, & Ozias. 2do. Ut quisque sit securus de sua vocatione, sicut Apostoli, dum à Domino missi sunt: *Ite in universum mundum predicate* &c. 3^{io}. Ut subditi scirent, qui sint eorum pastores, & quali reverentia eos prosequi oporteat.

§ III.

Resolvo 3^{io}. Solam Romanam Ecclesiam Catholicam habere veros Sacerdotes & Pastores. Pro probationis fundamento pono illud Pauli Heb. 5. *¶ 4. Nec quisquam sumit sibi honorem, sed qui vocatur à DEO tanquam Aaron.* Jam sic: sunt in Ecclesia DEI veri Sacerdotes & pastores vocati juxta illud Eph. 4. *¶ 11. Dedit quosdam Apostolos* &c. atqui ministri Acatholicorum non sunt à DEO ad hoc vocati, ergo soli ministri Catholicorum sunt veri Sacerdotes. min. prob. Omnis in hoc ministerium vocatus debet vocari vel vocatione immediata seu extraordinaria, vel vocatione ordinaria & mediata, atqui Acatholicorum ministri, neutro modo sunt vocati, quod ostendo: Non

vocatione extraordinaria, ut vocati sunt Apostoli; hæc enim vocatio semper debet esse conjuncta miraculis contestantibus talem vocationem, ut inductione Apostolorum patet Marc. 16. v. 20. & 2. Cor. 12. imò ipse Christus habuit testimonium alterius de se Luc. 24. v. 21. & argumentum sumit à miraculis testantibus se à Patre missum, ut habetur Joan. 10. v. 37. & C. 14. v. 11. Sic Joannis Baptistæ missionem plurima signa præcesserunt, natus enim ex matre sterili Angelo miraculosè revelante &c. cum ergo A catholici ministri absolute nec hilum miraculi unquam potuerint ostendere, extraordinariam vocationem non habent, miracula enim novi testamenti in Evangelio contenta quivis alius Hæresiarcha potest sibi eodè jure vindicare, quo Lutherani & Calvinistæ, igitur hi præ illis nullum testimonium suæ vocationis vel Sacerdotij afferre possunt.

Non sunt vocati etiam mediata vocatione, vel enim ministri A catholicorum sunt ordinati in Ecclesia Romano-Catholica ut Lutherus, vel non fuerunt ordinati? si prius? ipso Judice Lutero inde nullam habent jurisdictionem, quia Ecclesia nullum mittit ad Doctrinam suæ fidei contrariam promulgandam. Si verò non sunt in Ecclesia Catholico-Romana ordinati, non sunt à DEO per ministerium hominum vocati, quia ut præcedenti Resolutione ostensum est, id debuisset fieri ab Episcopis, quos cum nullos habeant A catholici, qui potestate successivè ab Apostolis deducta evidenter possint monstrare quòd à tali sint ordinati, qui ve-

qui verè habuit jus conferendi Sacerdotium & Episcopatum, consequens est nullos Sacerdotes vel Pastores legitimos apud eos reperiri. Confirmatur perpetuâ à temporibus Apostolorum Ecclesiæ praxi, eos solos reputantis inter veros Ecclesiæ ministros, qui ab Episcopis vocati, ordinati & missi sunt ad ovile Domini, alios verò (liceat citra calumniæ notam intentam accomodativè cum Christo loqui) *fures, latrones* tenentis, juxta illud Joan. 10. v. 1. *Qui non intrat per ostium in ovile ovium &c.* Sed Augustino totam hanc rem committamus:

Augustinus L. 2. contra Parmen. Cap. 12. loquens de Baptismo & Ordinatione ait: Utrumque Sacramentum est, & quidam consecratione utrumque homini datur: Illud cum baptizatur, istud cum ordinatur. Ideoque in Ecclesia Catholica, non licet utrumque iterare. Et L. 1. de Baptismo contra Donatistas Cap. 1. Sacramentum Baptismi est, quod habet, qui baptizatur; Sacramentum dandi baptismi est, quod habet qui ordinatur.

PROPOSITIO IX.

Quid de Matrimonio & Cœlibatu sentiendum?

Laicus A catholicus. Negamus nos Matrimonium esse Sacramentum, Contractus enim civilis est, intercedens inter virum, & fœminam, qui certis de causis etiam post matrimonij consummationem dissolubilis sit, etiam quoad vinculum; ita

porro Matrimonium hoc est universis hominibus commune, ut nullus sit status, in quo Cœlibatus sit præferendus Matrimonio, adeoque inferimus Clericos vel Religiosos ad carentiam uxorum nullo jure teneri posse.

Laicus Catholicus Nos Matrimonium suspicimus ut Sacramentum in Christo & Ecclesia, & quidem si sit consummatum, sola morte alterutrius conjugum dissolubile physicè quoad vinculum. Præferimus tamen Cœlibatum & continentiam statui Matrimoniali ex ipsius Domini judicio; adeoque asserimus certorum statuum homines libere id genus virtutis assumentes ad id obligari.

Theologus Catholicus, Tripartitam hanc Questionem tribus resolutionibus expediam.

§. I.

Resolvo igitur *Imò*. Matrimonium Christianorum esse verum & propriè dictum novæ legis Sacramentum, tanquam signum visibile gratiæ invisibilis à DEO institutum. Est enim contractus inter sponsos visibilis, de quo Apostolus clarè pronunciat Ephes. 5. v. 32. *Sacramentum hoc magnum est*, promissionem gratiæ ibidem subjungit: *ego autem dico in Christo & Ecclesia*. Ergo inter conjuges est talis conjunctio, qualis inter Christum & Ecclesiam, cujus conjunctionis significativum Sacramentum est matrimonium. Sed inter Christum Sponsum & Ecclesiam Sponsam est conjunctio per gratiam & charitatem, ergo ut hujus sit fidelium sponzorum conjunctio, significativa

tiva, oportet inter eos intercedere non unionem
 solum carnalem & naturalem, qualis est etiam in-
 ter Gentiles, verum spirituales in gratia & cha-
 ritate consistentem, proinde Sacramentum illud
 matrimonij hanc gratiam conferre debet, ut in eo
 perfecte subsistat significatio conjunctionis Christi
 cum Ecclesia ab Apostolo asserta.

Institutio porro hujus Sacramenti & elevatio cō-
 tractus prius purè civilis ad rationem Sacramenti
 habetur Matt. 19. § 6. *Quod DEUS conjunxit
 homo non separet.* Sed audiatur de hoc Augustinus.

*Augustinus Lib. de fide & operibus In Ci-
 vitate Domini, in monte Sancto ejus, hoc est in
 Ecclesia Nuptiarum non solum Vinculum, sed
 etiam Sacramentum commendatur. Et Lib. de
 hono Conjugali Cap. 18. In nostrarum quippe
 nuptijs plus valet sanctitas Sacramenti quam for-
 eunditas uteri.*

§ II.

Resolvo 2dò. Matrimonium fidelium consum-
 matum solvi non posse quoad vinculum, etiam ob
 fornicationem, & adulterium, multò minùs ob
 alias minoris momenti causas. Prob. priudò ex
 Marci 10. § 11. *Quicunque dimiserit uxorem
 suam, & aliam duxerit, adulterat. & Lucæ
 16. § 18. Omnis qui dimittit uxorem suam, &
 alteram ducit, mæchatur, & qui dimissam à
 viro ducit, mæchatur.* Quis ergo audiat illud
 separare, quod DEUS sic conjunxit?

Nec obstat 1mò, quòd Judæis id permissum
 olim fuerit. Respondet enim Dominus Matth.

19. v. 8. *Moses, inquit, ad duritiem cordis vestri permisit vobis dimittere uxores vestras, ab initio autem non fuit sic.*

Nec obstat 2dò, quòd apud Matthæum Cap. 5. v. 32, dicat Dominus: *Omnis, qui dimiserit uxorem suam, exceptâ fornicationis causâ, facit eam mæchari, & qui dimissam duxerit, adulterat.* Respondeo enim, aliud est, ob fornicationem uxorem suam dimittere, aliud est illâ dimissâ, & vivente, aliam ducere, prior enim est separatio quoad thorum in Ecclesia consveta, secunda verò separatio esset vinculi; sic explicant hunc textum cum Ecclesia omnes S.S.PP. & ipse Apostolus 1 Cor. 7 v. 10. *His autem, qui matrimonio juncti sunt, precipio non ego, sed Dominus, uxorem à viro non discedere: quòd si discesserit, (v. g. ob fornicationem, aut nimiam sævitiam) manere innuptam, aut viro suo reconciliari.*

Confirmatur hoc totum ex S. Paulo qui Rom. 7. v. 2. & 3. sic habet: *Quæ sub viro est mulier, vivente viro alligata est legi: si autem mortuus fuerit vir ejus, soluta est à lege viri. Igitur vivente viro vocabitur adultera, si fuerit cum alio viro, si autem mortuus fuerit vir ejus, liberata est à lege viri, ut non sit adultera, si fuerit cum alio viro.* Et ratio est, si enim in Christo, & Ecclesia Sacramentum est vinculum matrimoniale, utique sicut Christus ab Ecclesia visibili, sponsâ suâ ad exitum usque mundi, separabilis non est, ita nec vir hoc sacramentali vinculo ligatus ab uxore ad exitum è vivis alterutrius ipsorum.

Sed

Sed quid de hoc Augustinus sentiat, videamus.

*Augustinus L. 6. contra Adimantum C. 40.
 Hac Verba Apostoli toties repetita, toties inculcata
 Vera sunt, Viſa sunt, sana sunt, plana sunt:
 nullius Viri posterioris mulier esse incipit, nisi pri-
 oris esse desierit; esse autem desinet uxor prioris,
 si moriatur Vir ejus, non fornicetur: Lieste igitur
 dimittit conjux ob causam fornicationis, sed
 manet Vinculum prioris, propter quod sit reus
 adulterij, qui dimissam duxerit etiam ob causam
 fornicationis, Item Lib. de nuptijs, & conc. c. 21.
 & 10. Hujus Sacramenti Vis est, ut mas, & fa-
 mina copulati, quamdiu vivunt, inseparabiliter
 perseverent.*

§ III.

Resolvo 3io. Castitatem præstare conjugio,
 quam à suis Ministris Ecclesia rectè exigit servari.
 Prob. ex Matth. 19. v. 10, & seq. ubi Aposto-
 lis de onere matrimonij attonitis clarè demon-
 strat donum hoc cælo remunerandum non ab om-
 nibus capi. Paulus item toto fere C. 7. in
 I. Epist. ad Corinth. est in commendanda virgi-
 nitate, & continentia, à versu nimirum 25. hinc
 26. dicit: *bonum est homini sic esse,* & clariùs
 38. *v. qui matrimonio jungit Virginem suam,
 bene facit, & qui non jungit, melius facit. v.
 40. Beatior erit, si sic permanserit.* Laudatur
 eadem virtus, Sapientiæ 3. v. 13. & C. 4. v. 1.
 Eccles. 26. v. 20. Galat. 5. v. 22. Nec obstat
 textus ille S. Pauli I Corinth. 7. v. 2. *propter*

fornicationem unusquisq; uxorem habeat. Hic enim Paulus non dixit, ut unusquisq; ducat, hoc enim modo & ipse, & alij qualicunque impedimentô impediti debuissent uxores ducere, quod tamen est falsum, verum ut qui sunt conjugati, illi ob periculum incontinentiæ non fraudent invicem. Nec obstat 2dò eodem Cap. v. 9. *Si non se continent, nubant, melius est enim nubere, quam iri*: hoc enim & Catholici sentiunt: melius esse nubere, quam libidinis scelere aduri, quam in continuo periculo fornicationum stare sibi moraliter insuperabili, ob carnis ad libidinem proclivitatem & insolentiam.

Ostendo hic incidenter necessarium, & congruam esse Ministris Ecclesiæ cœlibatum, præcipuè Sacerdotibus. Primò enim ob ministerium Altaris id maxime erat conveniens, si enim veteris legis Sacerdotes sacra tractaturi, & Laici ea percepturi continere ab uxoribus debebant (Exod. 19, v. 13. 1 Reg. 21, v. 4. & 5.) quantum magis Sacerdotes, qui quotidie Divinum Sacrificium &c. 2dò Apostolus 1 Corinth. 5, v. 7. ait: *Nolite fraudare invicem, nisi forsè ex consensu ad tempus, ut vacetis orationi*. Hinc format S. Hieronymus tale argumentum: *Si Lascis imperatur, ut propter orationem abstineant se ab uxorum coitu, quid de Episcopo sentiendum est, qui quotidie pro suis populisq; peccatis illibatas DEO oblaturus est victimas.* 3tò. S. Paulus inter cæteras dotes Episcopi affirmat etiam continentiam Tit. 2, v. 7. 4tò id exigit reditum è patrimonio Christi
 si pro-

si provenientium recta & securior conservatio
 510. Ipsi Apostoli profitebantur se reliquisse uxores Matth. 19. 610 Prohibetur militans DEO
 se immiscere similibus curis 2 Tim. 2: v. 3. minime conducentibus ad servitium placens DEO
 exhibendum 1 Corinth. 7. v. 33. 710 probatur ex perpetua Ecclesie Latinæ praxi, & plurimo
 rum Conc. definitionibus, quæ Græcis, & Occidentalibus dissimularunt uti conjugibus, quas habuerunt ante susceptos ordines, nunquam tamen
 ijs etiam indultum est post Sacerdotium ad secunda vota, vel etiam prima transire. Sed ad Augustinum transeamus.

Augustinus L. de bono viduit. Continentiam conjugio proponimus; Sanctam vero Virginitatem etiam continentia viduati.

PROPOSITIO X.

Quid sentiendum de Cultu Sanctorum
 in Cælo regnantium?

Laicus A catholicus. Nostri hanc invocationem Sanctorum rectè vocant Idololatricam, adòque omnibus gravissimè illicitam.

Laicus Catholicus. Econtra nostri asserunt Sanctos cum Christo regnantes tanquam DEI amicos religioso cultu honorandos, & tanquam pios apud DEUM intercessores rectè invocari. Nullatenus tamen eos cultu Patriæ soli DEO proprio posse coli.

Theologus Catholicus. Resolvo Sanctos cum Christo regnantes unè cum Angelis piè, ac utili-

et à fidelibus invocari. Prob. 1mo. Pium est preces fidelium adhuc peccabilium in hac vita interpellare, ergo multò magis invocare amicos DEI jam confirmatos in gratia; securos de se ipsis in Patria. Anteced. patet ex plurimis Scripturæ textibus ut Job. ult. v. 8. *Ite, inquit Dominus, ad servum meum Job, ipse orabit pro vobis, faciem ejus suscepam.* Item S. Paulus Rom. 15. v. 30. *Obsecro vos, ut adiuvetis me in Orationibus pro me apud DEUM.* Similiter rogat Ephesios, Thessalonicenses, Collossenses &c. Et mirum certè cuique videri debet Aetholicos modernos cum Vigilantio, & Manichæo esse adeò inimicos, & excelsos DEI Consiliarios, qui dedignantur aliorum intercessionibus apud Regem Regum (coram quo tremunt, qui portant orbem) implorare.

Prob. 2do. Angeli, & Sancti sunt solliciti de nobis. & orant pro nobis, ergo piè invocantur, quos enim scimus posse, & velle petita impetrare, eos meritò rogamus. Anteced. patet ex Scriptura. Sic Tobix inquiebat Angelus Cap. 12. v. 12. *Quando orabas cum lachrymis, ego obtuli orationem tuam Domino.* 2 Machab. 15. v. 14. dicitur Jeremias Propheta jam pridem mortuus *multum orare pro populo & universa Sancta Civitate.* Item Bar. 3. v. 4. *Domine DEUS Israël, audi nunc orationem mortuorum Israël.* Idem habetur & quotidianâ experienciâ fidelium constat tot beneficijs, & miraculis comprobatâ eos ex charitate

tate, quã feruntur in fratres suos & membrã ejusdem mystici corporis communionem in Symbolo fidei cum militante Ecclesia assertam minimè dedignari. Clarissimus textus extat 2. Petri 1. v. 15.

Prob. 310. Sæpe Angeli, & Sancti leguntur in Scriptura invocati, ergo & nos piè, & utiliter eos invocare possumus. Anteced. prob. Gen. 18. v. 16. *Angelus* (inquit Jacob) *qui eruit me de cunctis malis, benedicat pueris istis, & invocetur super eos nomen meum, nomina quoq; Patrum meorum Abraham & Isaac.* Vide quomodo vir hic DEO charissimus expetierit benedictionem Angeli, & suorum Patrum jam mortuorum invocationem super filios Joseph, imò & sui nominis, qui jam jam moriturus erat. Similiter memoratur Osee 12. v. 4. *Angelus cum fletu rogatus.* Lucæ 16. v. 24. *invocatur ab Epulone Abraham.*

Prob. 410 refellendo fundamentã A catholicorum. Falsum enim est, per hoc DEO fieri injuriam se solum adorare jubenti (Matth. 4. v. 10.) quis enim dicet, S. Paulum toties invocando fideles hic in terris, fecisse DEO injuriam, aliud enim est adorare cultu DEO debito *falsos Deos* prout vetatur Exodi 20. v. 3. Aliud est petere aliorum intercessionem apud verum DEUM, sicut porro non fit injuria Regibus terrenis per honorem suis amicis & servis exhibitum, sed potius in illis dicitur honorari. Pariter certè honori præstitus

spiritus Sanctis DEI in eum redundat juxta illud: quàm diu ex minimis fecistis &c. qui dat frigidam in nomine discipuli &c, qui vos audit, me audit &c.

Falsum est 2^{dò} Mediatori Christo fieri injuriam, cum ille sit *unus Mediator DEI & hominũ* i Tim. 2. v. 5. & *per eum habemus accessum ad Patrem*. Hoc etenim perinde pugnaret contra invocationem hominum hęc degentium. 2^{dò} quia Christus est Mediator principalis, & immediatus mediatione redemptionis & supremæ interpellationis apud Patrem; hinc ibidem subditur, & explicatur quis sit ille unus Mediator à Paulo inquirente: *qui dedit redemptionem semetipsum pro nobis*. Sancti verò sunt mediatores tantum subordinati, mediati interponētes merita Christi, cujus intuitu quicquid impetrant, non impetrant tanquam auctores beneficiorum, sed supplices advocati,

Falsum est 3^{iò} Sanctos non audire preces viventium, ut conantur probare varijs Scripturæ textibus, primò enim admittimus *DEUM esse solum qui novit corda filiorum hominum* 3 Reg 8. v. 39. cum tamen innumeris in locis tribuatur DEO soli per essentiam id, quod creaturæ tribuitur per participationem (sic DEUS dicitur solus bonus Matth. 19. solus justus 2 Mach. 1. v. 25. solus pius &c. & tamen etiam homines dicit eadem scriptura bonos, justos, pios) adeoque hinc adversarij nihil aliud inferre possunt quàm quòd nulla creatura possit secreta cordium scire propriâ virtute, potest tamen acceptâ à DEO cognitione,

& revelatione. Hinc qui textus citantur de Patribus veteris Testamenti, quod de ijs dicatur v. g. *Abraham nescivit nos, & Israël ignoravit nos* Isaix 63. v. 16, Si intelligatur textus in sensu proprio, nihil probat contra Catholicos, qui non de Patribus adhuc tunc in limbo constitutis, sed de Sanctis in Coelo regnantibus asserunt, quod sciant nostras necessitates: si verò cum S. Hieronymo commodius velis intelligere, sensus hujus textus est conquerentium hoc modo: Abraham, & Jacob non agnoscunt nos amplius pro filijs suis ob peccata nostra: sic accipitur *ly nescio* Lucæ 13. v. 27. Si qui alij textus sunt, ut Eccles. 9. v. 5. *Mortui nihil noverunt amplius*, & Job. 21. intelligendi sunt juxta S. Gregor. l. 12. moralium de damnatis, qui utique nullum cum vivis amplius possunt habere commercium, ut Dominus de Epulone memorat Lucæ 16.

Positivè autem probatur Sanctos audire preces nostras sic: Angelus audivit preces Tobix C. 12 v. 12. Angeli cognoscunt internam pœnitentiam, & conversionem peccatoris Lucæ 15. v. 10. Omnem cultum DEO exhibitum Psalmo 117. 2dò. Sanctis adhuc peregrinantibus in terra concessa est sæpe occultorum scientia ut Samueli 1 Reg. 9. v. 19. *Eliseo* 4 Reg. 5. v. 25. *Danieli* Cap 2. v. 25. *Petro* Act. 5. v. 2. ac alijs innumeris usq; ad nostra tempora, ergo multò magis conceditur eis regnantibus in Patria, quia id spectat ad perfectam amicitiam, ut amicus manifestet amico, quæ pertinent ad ipsum: hinc Do-

minus ad Discipulos suos ait Joan. 15: v. 15. *Jam non dicam vos servos, quia servus nescit, quid faciat Dominus ejus: Vos autem dixi amicos, quia omnia quaecunque audivi à Patre meo, nota feci vobis.* Manifestat ergo DEUS suis Sanctis, & quidem (juxta S. Gregor. & S. Thomam) in verbo, vel in essentia sua, quæ est speculum omnium secretorum.

Falsum est 4to id esse signum diffidentiae erga DEUM, quia 1mo vivos hic in terra sine nota diffidentiae invocamus, ergo etiam &c. 2do quia facilius impetramus per amicos DEI, quam à peccatis nostris præpediti nos ipsi, hinc amici illi Jobi relegantur ad interpellatorem alium, *ut non impetretur eis stultitia Job. 42. v. 8.* 3^{io} ipse DEUS testatur idipsum Gen. 20. v. 7: Sic S. Stephanus adeò efficaciter oravit pro lapidatoribus Act. 7. ut S. Augustinus Pauli Apostolatam, hujus impetrationi adscribat.

Falsum est 5to Non licere invocare Sanctos, eò quòd DEUS positivum non dederit de eo præceptum; multa enim ipsi adversarij agnoscunt DEO placere, quæ non habentur ex præcepto, ut omnia dare pauperibus, Eucharistiam jejunum comedere &c.

Falsum est 6to Catholicos B. Virginem habere pro Dea sua, illique cultum DEO debitum præstare: verum inferiorem Patriam, & superiorem Dulia cultum ob inenarrabilem DEI Matris excellentiam, quem ei tota Ecclesia meritò defert: quod probare carnali homini supervacaneum est, qui vero

verò æstimat prout æstimari DEUS infinitæ Majestatis jure infinito à sua creatura exigit, is non difficulter fatebitur ab homine etiam Matrem Creatoris dignè honorari nunquam posse.

Confirmatur hoc totum praxi Ecclesiæ perpetuâ ab ipsis Apostolorum temporibus. Sed juvat hic Augustini verba ex orationis contextu afferre.

Augustinus L. Medit. C. 40. Sancta & immaculata Virgo DEI Genitrix Maria, Mater Domini nostri JESU Christi intervenire digueris apud illum, cujus meruisti effici templum. S. Michaël, &c. per illum vos rogare præsumo, qui vos elegit, ut pro me culpabilis ipsi DEO supplicare dignemini.

PROPOSITIO XI.

Quid sentiendum de Cultu Imaginum Christi & Sanctorum.

Laicus A catholicus Nostri sanctè profitentur severè à DEO prohiberi omnis imaginis cultum, ut patet ex illo Exod. 20. *¶ 4. Non facies tibi sculptile.*

Laicus Catholicus. Et nos profitemur in eo textu prohiberi omne idolum, & falsi DEI imaginem, vel rei alterius similitudinem eo fine creatam, ut adoretur, conformiter ad textum etiam alium Lev. 20 *¶ 1. Non facietis vobis idolum, & sculptile, nec in signum ponetis lapidem in terra vestra, ut adoretis eum.* Cæterùm tenemus seclusa adoratione, & periculo Idololatriæ, non vetari usum imaginum, seu DEI, seu creaturarum, & præsertim Sanctorum in memoriam eorundem, vel ad excitandam devotionem, imitationem, aut ob alios pios fines.

Theologus Catholicus. Resolvo venerandas esse Imagines DEI, B. Virginis, & Sanctorum, non quod credatur, ijs inesse aliqua virtus, propter quam essent colendæ, vel quòd aliquid ab ijs materialibus sit petendum, vel in ijs fiducia ponenda sit, (sicut olim fiebat à gentilibus) sed quia honor illis exhibitus refertur ad prototypa, quæ repræsentant; ita ut quidquid externi, vel interni religiosi cultus coram ijs sit, id referatur ad illas personas, quarum effigies ibidem exhibetur.

Probatur nunc assertum imò: Imagines sunt sacræ ex institutione sua, & peculiarem ad DEUM, Christum, & Sanctos ejus relationem habent, quorum nimirum sunt repræsentativæ, ergo sunt honorandæ. Anteced. est innegabile, hinc pro causali, cur hoc, vel illud deceat virum facere, vel cur eum non liceat occidere, assignatur in scriptura, *quoniam imago DEI est* Gen. 9. v. 6. 1 Cor. 11. v. 7. Et certè illa dicimus sacra vel profana, quæ maximam relationem habent vel ad Divina, vel ad profana, eorumq; sunt aliquomodo appertinentia, sic sacras literas dicimus sacras, quia sacra exprimunt. Consequentiã itaq; prob. scriptura enim plurimis in locis res creatas ex eo, quòd ad DEI cultum specialiter spectabant, jussit honorari, sic Psal. 98. v. 5 *Adorate scabellum pedum ejus.* Math. 5. v. 35. *Cælum & terram.* Exod. 12. v. 16. *Diem primam, & septimam; terram item, in qua stetit Moyses* Exod. 3. v. 5. Vetuit item DEUS quasdam res irreverenter tangi 1. Reg. 6. v. 19. Item duos Cherubinos ipse DEUS curavit fieri, Exod. 25. v. 18.

Arca fœderis ingenti cum reventia à populo DEI servabatur 2. Reg. 6. v. 5. Ozias ob tactum ejus incautum morte punitus 2. Reg. 6. v. 8. Philistæi tametsi reverenter apud se servarent, varijs plagis afflicti sunt 1. Reg. 5. & 6. Obed-edom ob ejus reverentem in domo sua detentionem DEI benedictionem consecutus est 2. Reg. 6. v. 11. Sic ob morsum serpentis serpens æneus erectus est DEI jussu, ut *qui percussus* aspexerit eum, vivat. Num. 21. Si ergo typus & figura Christi crucifixi merito in æstimatione fuit, cur execrantur A catholici imaginem ejus, cujus aspectu sanamur à morsu serpentis tartarei, ut innuitur Joan. 3. v. 14.

Nec obstat, eum serpentem ab Ezechia Rege comminutum 4. Reg. 18. v. 4. Judæi enim inceperant ei Divinum cultum deferre adolendo ei incensum, quod periculum non habetur inter Christianos; nemo enim aurum vel argentum veneratur, vel artificium, verum illum, cujus est imago. Deinde cessante morsu serpentis, cessavit finis hujus antidoti; non cessat autem imaginum sacrarum finis supra insinuatus in conclusione, nec cessabit usq; ad consummationem sæculi.

Probatur 2^{dò} Phil. 2. v. 10. Nomen JESU dicitur venerandum, sed nomen quodlibet est imago, & repræsentatio rei nominatæ (ut Aristoteles in L. Perihe. C. 1 dicit) & personæ, quæ per hoc significatur, ergo venerari nomen, est personam venerari. Paritas certè, & causalis est adæquata, cur nomen, vel imago honoretur cujuscumque.

Probatur 3°, Etiam A catholici fatentur Regum, Prin-

gum, Principum imagines, vel parentum civili cultu honorandas esse, & eos meritò puniri, qui eas ludibriò afficiunt, ut habetur in legibus juris, ergo multò magis sunt honorandæ imagines Cælitum, & quidem tanto eminentiore cultu, delato imaginibus mortalium, quanto ipsi Cœlites excellentiore veneratione coluntur ab his, quibus civilis honor exhibetur, juxta illud Lev. 10.v.10. *Ha-beatis scientiam inter sacrum & profanum.*

Falsum est itaque Catholicos colendo imagines, idola colere, idolum enim non est imago rei sacræ, sed simulacrum aut ficti Dei, Deæ, vel dæmonis, aut rei etiam inanimatæ; Hinc Gentiles, & Judæi nunquam in idolis suis verum DEUM coluerunt, ut habetur Deut. 32.v. 17. Psalm. 95.v. 5. 1 Cor. 10 v, 20. Hinc dum vitulum adorarent, dicitur quòd *obliti sunt DEUM, qui salvavit illos Pl. 105, 19.21.*

Falsum est 2dò ab ullo Concilio fuisse damnatum absolutè cultum Imaginum, nisi fortè ab Hæreticis illegitimum Concilium sinè consensu Pontificis facientibus illud fuerit.

Confirmatur hoc totum tot miraculis usque ad hæc tempora à DEO in imaginibus patris, adeo ut vix sit Orbis angulus, ubi non extarent signa, per quæ DEUS Imaginum sacrarum cultum sibi esse gratum ostendisset. Ad Augustinum descendamus.

Augustinus L. 3. de doctrina Christiana C. 9. Signa utilis Divinitus instituta veneranda sunt, quia honor eorum ad prototypum transit.

PROPOSITIO XII.

Quid sentiendum de Cultu Reliquiarum.

Laicus A catholicus. Hoc enim verò est eum Marcione, & Vigilantio sentire, mera namque est superstitio, corpora, aut res alias sive ad Christum, sive ad Sanctos quomodoque pertinentes religiosa veneratione colere.

Laicus Catholicus. Nos cum Concil. Tridēt. Sess. 25. palam asserimus: *Sanctorum Martyrum, & aliorum cum Christo & viventium sancta corpora, quæ viva membra fuerunt Christi, & templum Spiritus Sancti ab ipso ad aeternam vitam suscitanda, & glorificanda, à fidelibus veneranda esse, per quæ multa beneficia à DEO præstantur hominibus; imò etiam vestes, & alia, quæ quomodoque ad aliquos Sanctos pertinent, honorandas esse, maximè autem crucem Christi, quam Dominus sanguine proprio purpuravit, & ejus etiam effigiem pictam, vel quocumque modo eò sine formatam, oportere singulari in æstimatione habere.*

§ I.

Theologus Catholicus. Resolvo imò Reliquias Sanctorum religiosa veneratione esse dignas. Prob. primo ex Scriptura. DEUS ipse voluit honorari Sanctorum suorum corpora, sic corpus Moysis per Angelos honorificè curavit sepeliri (Deut. 34. v. 6.) qui adhuc in vivis ossa Patriarchæ Joseph ex Ægypto honorificè transtulerat Exodi 13. v. 19.

Tactu pallij Eliæ dividebantur aquæ 4 Reg. 2: ψ 2. & 8. Attactu ossium Elisæi mortuus ad vitam revocabatur 4 Reg. 13. v. 21. Umbra Petri sanabat ægros Act. 5. v. 15. per semicinctia, & sudaria Pauli multa miracula fiebant Act. 19. ψ 11. Ipse Isaias Propheta prædicit sepulchrum Christi fore gloriosum Cap. 11. v. 10. éstque postea à toto mundo visitatum. Si ergo DEUS ipse sic voluit Sanctorum corpora, & ipsas ut dicam lacernas eorum honorari, & pro instrumento mirabilium operum usurpari, ratio certè sufficiens est, ut nos Christiani corpora Sanctorum, quæ fuerunt templum Spiritûs Sancti, organa animarum ad omne opus bonum, instrumenta propagationis gloriæ DEI, tanquam pignora Patronorum, exuvias Charissimorum, trophæa triumphantium destinata ad gloriam æternam debito cultu prosequamur.

Probatur 2dò ex præcedenti propositione duobus argumentò: si enim arca Testamenti tanto cultu, & veneratione fuit honorata, quantò magis reliquiæ Sanctorum, per quæ DEUS usque ad hanc diem tanta miracula patrare non desinit, testariq; pergit, quod promisit custoditurum se *ossa Sanctorum suorum* Psal. 33. v. 21. ad quid enim corpora tot sæculis incorrupta?

Nec obstat illud Christi Phariseos reprehendentis Matth. 23. v. 20: *Va vobis, qui edificatis sepulchra Prophetarum, & ornatis monumenta justorum*; non enim ob honorem corporibus Sanctorum delatum arguuntur Pharisei, sed ob scelera sua, per quæ consenserunt homicidio Majorum

rum suorum, & illud completuri erant per ipsius Christi, aliorumque ejus Sanctorum necem, ut patet ex Luca 11. v. 48. *Testificamini inquit Christus, quia consentitis operibus Patrum & sanctorum, quia illi Prophetas occiderunt, vos autem adificatis sepulchra.* Et alibi Christus conqueritur de Jerusalem, quod occidat Prophetas, quis autem Christianorum honorat corpora Martyrum consentiens in necem eorum?

Nec obstat 2^{dò} Moysis corpus esse occultatum, nè coleretur à Judæis; illi enim pròni erant ad idololatriam, eratque periculum, nè sicut serpenti Divinos honores, ita Moysis corpori deferrent, hoc periculum autem cessat apud Christianos.

Nec obstat 3^{tiò} Nullibi in Scriptura id esse præceptum expressè: sufficit enim haberi ibidem vestigium hujus cultus, & usque ad hæc tempora in Ecclesia cultum hunc esse usitatissimum, ut patet ex prima probatione.

Nec potest dici, quod per cultum reliquiarum cultus Divinus minuatur, quia sicut in humanis Princeps honoratur non tantum in amicis, & servis suis immediatè honoratis, sed etiam in rebus omnibus ad eosdem pertinentibus, si ex æstimentur ob respectum Principis v. g. per osculum vestibus ablegati ejus impressum, ita certè & Deus honoratur. Sed placeat ad Augustinum referre quæstionem præsentem.

Augustinus Epist. 103. Reliquias B. Martyr Stephani, non ignorat sanctitas vestra (sicut & nos fecit

nos fecimus) quam convenienter honorare debeamus.

§ II

Resolvo 2dò Crucem, in qua Christus pependit, venerandam esse, fuit enim ara summi sacrificij, & Christi crucifixi Hebr. 7. v. 13, fuit scala ad regnum cœlestē Joan. 12. v. 32. Phil. 2. v. 8. fuit instrumentum liberationis nostræ Joan. 3. v. 14. & 15. In ea Diabolum vicit Dominus, & de hoste triumphavit Colos. 2. Si ergo dignum fuit scabellum pedum ejus adorari Psal. 98. v. 5. quanto magis Crucem Divino ejus sanguine purpuratam? cujus signum ipso die judicij apparebit Matth. 24. v. 20. ut hunc textum omnes SS. PP. cum S. Augustino interpretantur.

Probatur 2dò DEUS venerationem hujus crucis sibi gratam fore ostendit per miraculosam inventionem, & à Persis recuperationem ut fusè describunt Ruffinus, Euseb. &c. & S. Ambrosius Orat. de obitu Theodosij: *Sapienter Helena egit, qua Crucem in capite Regum levavit, ut Crux Christi in Regibus adoretur.*

Probatur 3dò. Aliæ res sacræ dignæ sunt cultu, ut probatum est, ergo multò magis rerum materialium excellentissimum Crux Domini, quæ quavis dolorem, & ignominiam Christo attulit, maiorem tamen longè gloriam, & lætitiā, ob quam ligna est veneratione. Hujus enim figuræ fuerunt sanguis agni in postibus domorum Exodi 12. ut S. Augustinus L. de Catechizandis rudibus C. 10. memorat. Item illud Tau, quod Ezechielis 9. jubet

9. jubebatur describi in frontibus gementium ut S. Cyprianus, Hieronymus, alijque plurimi SS. PP, interpretantur. Crucis signum (teste S. Augustino, & tota illud usurpante Ecclesia) est signum Dominicæ passionis, ejusque memoriale, ergo digna est, quæ sæpe usurpetur.

Hinc magna est A catholicorum calumnia, quâ Catholicos dicunt superstiosè, & magicè uti similibus characteribus; non enim ex pacto cum dæmone, sed ex promissione Christi, sicut utimur ipsis etiam Sacramentis ad effectus supernaturales, ita ejusdem Christi virtutis confisi utimur signo crucis: primò ad morbos pellendos. 2dò ad res quasdam sanctificandas. 3tio ad fugandos dæmones, cum enim hi vident instrumentum suæ debellationis, terrentur, non minùs, quàm canis visò baculo, quò fuit percussus; Deinde hoc signum est invocatio quædam meritorum Christi signo tali expressa. Hinc ipsi infideles sæpe leguntur hoc signo à dæmonis insultibus liberati: & S. Basilus ponit inter primas traditiones Apostolicas *se signare signo Crucis*. Athanasius L. de Incarn. Verbi *signo Crucis* inquit *omnia magica compe-*
scuntur. Sed Augustino rem totam concedamus.

Augustinus Tract. 118; In Joann. Quid est, quod omnes noverunt signum Christi, nisi Crux Christi, quod signum nisi adhibeatur, si ve frontibus credentium: si ve ipsi aqua, quâ regenerantur: si ve oleo, quo Chrismate unguuntur: si ve Sacrificio, quo aluntur: nihil eorum rite perficitur.

PROPOSITIO XIII.

Quid sentiendum de Purgatorio ?

Laicus A catholicus. Negant Nostri, ullum dari animabus vitâ functorum locum, præter Cœlum & Infernum; quanquam è nostris Calvinistis multi cum novis Arianis negent, etiam Infernum defacto dari, verùm primò post diem judicij à Deo reprobis destinandum esse.

Laicus Catholicus. Nostri verò contra Aëtianos etiam (ut testatur S. Augustinus & Epiphanius) asserunt dari purgatorium locum, ubi animæ justorum, in hac vita non sufficienter expiatae, pœnam temporalem sustinent, priusquam ad cœlestia recipiantur.

Theologus Catholicus. Resolvo, dari Purgatorium, in quo animæ justorum pro culpis venialibus, vel etiam mortalibus, in vita quidem remisissis quoad culpam, non plenè tamen per satisfactionem expiatis quoad pœnam, justò DEI judicij pœnam temporalem patiuntur.

Prob. 1^{mò} ex Scriptura, 2 Machab. 12. v. 43 dicitur: quòd facta collatione duodecim millia drachmas argenti miserit (Judas Machabæus) Ierosolimam offerri pro peccatis mortuorum. Quod factum approbatur ibidem v. 46. Sancta ergo & salubris est cogitatio, pro Defunctis exorare, ut à peccatis solvantur. Subsumo jam: sed non poterunt orare pro constitutis in inferno, unde nulla est redemptio, sed neq; pro illis, qui fuerunt
in Cœly

in Cœlo, hi enim non debent solvi à peccatis, cum nihil coinquinatum intrare possit eò Apoc. 21. § 27. Et. Ad hunc textũ adeò clarũ cum aliter A catholici respondere non possint, dicunt hos libros non esse canonicos, quos tamen tales agnovit tota Ecclesia, teste Gelasiò, Innocentiò &c. Juvat hìc annectere verba Dionysij Areopagitæ, Discipuli S. Pauli Apost. qui Eccles. Hier. c. 7. sic ait: *Accedens deinde Venerandus Antistes precem sacram super mortuum peragit &c. precatur oratione illa Divinam Clementiam, ut cuncta dimittat per infirmitatem humanam admissa peccata defuncto, eumque in luce statuatur, & regione Vivorum.* Addo, quòd A catholici quamvis non adhibeant Plutarcho vel Curtio tantam fidem, quantum Evangelistis, si tamen aliquid de antiquitatis consuetudine hi Historici testentur, non inficiantur illis assentiri, credant itaq; saltem fide humanã, ante Christi adhuc tempora fuisse moris, apud Judæos, orare pro mortuis.

Prob. 2dò ex Matt. 12. § 32. *qui dixerit contra Spiritum Sanctum, non remittetur ei, neque in hoc sæculo, neque in futuro.* Si ergo in altera vita non esset remissio aliquorum peccatorum, non minus ridiculè loquutus fuisset Dominus, quam si quis diceret: Ego neque in hac, neque in altera vita ducam uxorem. Atqui nec in Cœlo, nec in Inferno est locus remissionis peccati, ergo in purgatorio, titulò remissionis pœnæ.

Prob. 3iò. Fortius ex illo textu obvio S. Pau-

li 1 Cor. 3: 15. *Ipsel saluus erit, sic tamen quasi per ignem.* Quem locum quàmvis fateatur ipse S. Augustinus esse obscurum, quoad ea, quæ statum quæstionis huius non concernunt, ipse tamen S. Doctor eum omnibus SS. Patribus asserit, hic de duplici classe justorum agi. Primò de perfectis qui immediatè aureorum suorum operum in puritate intentionis exercitorum mercedem accipient. Secundò de imperfectis, quorum nãv quidam bonis operibus immixti restant in igne purgante castigandi; & hoc sensu interpretantur etiam illud Isaïæ 4: 4. *Purgabit Dominus fordes filiorum* &c. *spiritu iudicij, & spiritu combustionis.* Item illud Zach. 3. v. 11. *Et Malach. 3. v. 3.* Lucæ verò 12. v. 47. dicitur aliquos vapulaturos *paucis*, at de inferni pœnis, cùm ex sint æternæ, id asseri non potest, ergo.

Prob. 4to Remissâ culpâ non semper remittitur tota pœna, sed multi discedunt ex hac vita, qui non satisfecerunt pro tali reatu ergo ijs restat satisfaciendum in altera. Maj. prob. ex script. Sic David adulterij & homicidij reus, audivit quidem à Propheta, 2 Reg. 32. v. 48. *Transtulit Dominus peccatum tuum,* pœnam tamen ei non fuisse remissam patet ex subsequentib⁹ verbis: *Verum tamen quia &c. filius, qui tibi natus est, morte morietur.* 2^{dò} Idem David remissò jam peccatò cogitur eligere sibi pœnam 2 Reg. 24. v. 12.

3to Moyse & Aaron dimissâ culpâ incredulitatis, puniti tamen sunt pœna temporali Deut.

32. v. 48. Simile quid contigit Populo Israël
Exod. 32. v. 14. & 27. Item. Num. 14. v. 29.

Concedimus itaque, DEUM juxta suum promissum, pœnitenti remittere peccata, nec *recordari iniquitatum ejus* (Ezech. 18. v. 21.) quoad culpam & pœnam æternam, verùm, ut ex probatione quarta patet, recordatur sæpe quoad pœnam temporalem.

Concedimus 2do. Morte functos cadere vel *ad Austrum vel ad Aquilonem* (Eccl. 11. v. 3.) *ibi-que manere* hominem vel amicum vel inimicum DEI; si in statu gratiæ decesserit, fore hæredem gloriæ, prout sunt etiam omnes animæ purgatorij, si verò in peccato mortali, inimicum æternum.

Concedimus 3^{io}. Post diem Iudicij, nullum futurum Purgatorium, sed impij ibunt in supplicium æternum, justi verò in vitam æternam, eorùsque tamen durabit Purgatorium.

Concedimus 4to. Cum Latrone illo multos directè ire ad Cœlum, qui nimirum per actus sive perfectè charitatis, sive pœnitentiæ, & afflictationis, hic satisfecerunt, vel post baptismum morte præventi non peccarunt.

Concedimus 5to. Juxta illud Sap. 3. v. 1. *Justorum animas non tangere tormentum mortis*, nec inferni, imò nec pœnas temporales pati, si tales sint, qui juxta dicta, ex hac vita plenè expiati, discedunt, per opera ibidem à Sapiente enumerata.

Nec possunt Adversarij dicere, quòd per mortem sufficienter plectantur justi pro reliquiis pœnarum,

narum, hæc enim pœna communis est etiam ijs, qui reatum pœnæ nullum habent; & hõc modõ etiam infideles satisfacerent pro peccatis suis, quod est apertè falsum. Sed nec per fidem solam satisfaciunt, actûs enim hujus tanta efficacia gratis asseritur: deinde multi repentinè moriuntur sinè ullo tali actu elicitò, qui tamen sunt iusti.

Concedimus 6tò. Nomen Purgatorij nullibi reperiri in scriptura, verùm ùt probatum est, reperitur res significata per hoc nomen, sicut ergo SS. Trinitatem credimus propter rem in scriptura revelatam, tametsi nomen Trinitas non reperiatur in ea, ita Purgatorium.

Confirmatur resolutio nostrã 1mò Authoritate primitivæ Ecclesiæ, ipsi enim Apostoli: S Petrus, Jacobus, Matthæus & Marcus, orabant pro defunctis, ùt patet ex eorum lyturgijs. 2dò hoc testantur primi Sæculi Patres: Clemens Romanus, Tertullianus, Origenes &c. Sed Augustini Authoritatem interpellemus.

Augustinus homil. 16. ex libris 50 homil. Qui temporalibus pœnis digna gesserunt, per ignem quendam purgatorium transibunt, de quo Apostolus inquit: Salvus erit, sic tamen quasi per ignem. Item super Lib. 2 Machab. c. 12. In Machabeorum inquit, libris legimus oblatum pro mortuis Sacrificium, sed etsi nusquam in scripturis Veteribus legeretur, non tamen parva est univèrsa Ecclesia, que in hac consuetudine claret, Authoritas: ubi in precibus Sacerdotis, qua Domino DEO ad ejus Altare funduntur, locum suum habet, commendat
see martini

PROPOSITIO XIV.

Quid sentiendum de Indulgentijs in Ecclesia Romano-Catholica concedi solitis?

Laicus A catholicis. Tenemus cum Valdenſibus, Vicleſiſtis, & Huſſitis, non haberi poteſtatem in Eccleſia, ut ejus Paſtor concedat Indulgentias.

Laicus Catholicus. Econtra noſtri aſſerunt Divinitus eſſe conceſſam authoritatem Chriſti in terris Vicario, theſaurum ſatisfactionum diſpenſandi, & conſequenter Indulgentias concedendi.

Theologus Catholicus. Reſolvo dari in Eccleſia poteſtatem concedendi Indulgentiam, quæ conſiſtit in remiſſione pœnæ temporalis, debitæ peccatis actualibus, poſt baptiſmum commiſſis, & remiſſis quoad culpam extra Sacramentum facta, ex theſauro Eccleſiæ conflato ex ſatisfactionibus reſtãtibz Chriſti, & meritis Sanctõrum; idque tam quoad vivos, quàm quoad defunctos, qui in Purgatorio verſantur.

Prob. 1mo. Certum eſt ex præcedenti propoſitione, remiſſã culpã manere frequenter pœnam, ſed hæc poteſt remitti per Indulgentias Eccleſiæ, quia Dominus dedit Eccleſiæ claves. Matth. 16. & 19. Et Joan. 20. & 22. Matt. 18. & 18. promittens, quòd *quæcunq; remiſeritis ſuper terram, erunt remiſſa & in Cælis.* Ergo. Quæ poteſtas cum ſit adedò univerſalis, extendit ſe non tantùm ad remiſſionem peccatorum, quoad culpam, in

Sacramento, ut probatum est propositione 31^{ia}, sed etiam ad remissionem pœnarum, quæ retardant fideles à consecutione salutis æternæ.

Prob. 2da Ufu Ecclesiæ perpetuò; sic ipse S^c Paulus 2. Cor. 2. v. 10. Incestuoso seriam pœnitentiam agenti, rogatus à Corinthijs, ne severitatis argueretur Lex Evangelica, concessit Indulgentiam *in Persona Christi*, quem textum tota Ecclesia semper ita intellexit, testibus: S. Christomô, Ambrosiô, Anselmô, Thomâ Aquin. &c.

Prob. 3^{ia}, Sunt merita Sanctorum dignificata à meritis Christi satisfactoria pro peccatis membrorum Ecclesiæ, ut habetur 1. Coloss. 1. v. 24. ergo possunt ea applicari pro remissione peccatorum, quoad pœnam temporalem, adhuc à justo debitam, cum enim omne bonum opus præter vim meritoriam habeat etiam satisfactoriam in ipso Christo, etiam hæc vis satisfactoria semper manet in restantia. Nec obstat, quòd fortè irrepsisset quandoq; abusus in promulgatione Indulgentiarum, ut oggerunt adversarij, per hoc enim non oppugnatur vis Indulgentiarum, sed Ministrorum; sicut à pari de Eucharistia, certum est, quæ per indignam sumptionem &c. non negatur dari. Nec hinc inferre licet, pœnas has remitti à Pontifice, per potestatem principalem, DEO soli debitam, verum per participatam, & nomine Christi, imò ab ipso Christo.

Confirmatur hoc totum auctoritate Conciliorum (ut habetur in Ancirano, Can. 2. & 5. Conc. Nicæno,

cano, Romano, Constantiensi, Triburiensi) Item S. Cypriani, serm. 5. de lapsis. Et S. Hieronymi, Sed ad Augustini suffragium recurramus, qui Terulliani veteris Scriptoris auctoritatem præmittit, & hortatur certam Personam, ut in sua *Viduitate se frequenter stationes, pœna satisfactorias.*

PROPOSITIO XV.

Quid sentiendum de Jejunio & Abstinentia à certis cibis?

Laius A catholicus. E nostris Calvinistæ nonnulli prorsus damnant omnem delectum ciborum, atque Jejunium; Lutherani verò approbant quidem Jejunia, sed arbitrariè duntaxat suscipienda, negantes, quenquam sub peccato ab Ecclesia posse ad id obligari.

Laius Catholicus. E contra sentiunt Nostri, certos Jejunij dies ab Ecclesia præscriptos observare obligari unumquemque, legitimè non impeditum fidelem.

Theologus Catholicus. Resolvo, haberi potestatem in Ecclesia obligandi certis temporibus fideles ad Jejunia, & ad abstinentiã à certa specie ciborũ.

Prob. 1. mō. Deut. 17. § 12. *Qui superbièrit, nolens obedire Sacerdotis imperio, qui eò tempore ministrat Domino DEO tuo, & decreto Judicis, morietur homo ille.* Si ergo in veteri lege graviter delinquebat non obediens Sacerdoti, quantò magis in nova lege refractarius toti Ecclesiæ præ-

epicienti Jejunia, meritò incurrat illud Christi:
*Qui Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethni-
 cus & Publicanus.* Matth. 18.

Prob. 2dò. Apostolus Rom. 13. § 2. clariùs
 declarat, quid sit resistere *Altiori potestati*: *Sibi
 ipsi* nimirum *damnationem* acquirere. Et subjun-
 git v. 5. *Subditi estote non solum propter iram,
 sed etiam propter conscientiam,* hoc est: non so-
 lum ob metum pœnæ, sed etiam culpæ: cum er-
 go omnis potestas à DEO sit, præcipiens subdito
 nomine ejus, non minus certè debet audiri, quàm
 si immediatè ipse præciperet, juxta illud Luc. 10
 § 16. *Qui vos audit, me audit, qui vos spernit,
 me spernit.*

Jejunia porro esse ab Ecclesia, ab ipso Apo-
 stolorum tempore determinata, clarissimè constat
 ex omnibus Ecclesiæ primitivæ Patribus: Sic ex-
 pressè habet Clemens I. Rom. S. Ignatius Mar-
 tyr. S. Cyprianus, Hieronymus, & plurimi alij.
 Quia verò cæteris paribus caro plus alijs edulij
 ad nutriendum est apta, hinc ad edomandam car-
 nem hanc saltem edulij speciem universaliter pro-
 hiberi certis diebus prudenter censuit Ecclesia.
 Cæterùm cur hoc sic, illud aliter in Ecclesia ab
 initio practicum sit, insolenti Critico bene re-
 spondet S. Augustinus: *Insolentissima insania est,
 inquit, disputare, an faciendum sit, quod tota per-
 orbem frequentat Ecclesia.* Ep. 118. Jejunia cer-
 tè ab ipsis Apostolis esse instituta, vel ex eo pa-
 ret, quòd ipsi adversarij nequeant tempus assigna-
 re, quòd ea sint in Ecclesiam introducta primùm.

Nec obstat 1mo illa invectiona S. Pauli 1. Tim. 4: v. 1. & seq. ubi prædicit quosdam discessuros à fide, prohibiturosq; nubere, abstinere à cibis, &c. quòd enim hic textus non concernat Catholicos, patet, ex ly *prohibentium nubere*, Ecclesia enim non prohibet nubere, diriguntur ergo ad Marcionistas, & Manichæos, qui nuptias & certos cibos in perpetuum abominabantur, & non certis tantum temporibus; hinc vinum dicebant Manichæi esse Dæmonis creaturam.

Nec obstat 2^{dò} illud Christi Domini Matt. 15 v. 11. *Non, quod intrat in os, coinquinat hominem.* Certum enim est, spiritum per cibi carniæ materialem sumptionem non posse coinquinari, at bene si sumatur ut prohibitus, cum prava scilicet concupiscentia & inobedientia; aliàs si universaliter dixisset Dominus de omni cibo, tunc licuisset Christianis carnes de victimis idolorum, & suffocata, contra prohibitionem tunc Apostolicam, comedere. Hinc etiam Discipulis dum dixisset Dominus Luc. 10. v. 8. *Manducate, quæ apponuntur vobis*, nil aliud, quàm frugalitatem voluit commendare. S. Paulus verò consulens, ea, quæ *in macello veniunt, manducare*, non exclusit debitam consuetudinem jejunandi certis temporibus. Sed Augustino quæstio hæc definienda committatur.

Augustinus Ep. 86. ad Cæsulanum: *Ego in Evangelio & Apostolicis litteris &c. video præceptum esse jejunium.* Et serm. 62. de tempore: *In Quadragesima non jejunare peccatum est.*

PROPOSITIO XVI.

Quid de Cæremonijs in Ecclesia Ro-
mana usitatis sentiendum?

Laicus A catholicus. Rectè docent nostri, hos exorcismos, exufflationes, cruces, benedictiones olei, cinerum, cereorum usus, alióque ritus à Catholicis usurpari solitos esse meras superstitiones & imposturas; ut novissimè Nostri in Concilio suo Rosenbergenfi condemnârunt.

Laicus Catholicus. Imò verò hæc omnia ab Ecclesia ordinata, longóque jam & pió fidelium usu approbata, sunt DEO grata, meritoria, & Scripturæ maximè consona.

Theologus Catholicus. Resolvo: Cæremonias ab Ecclesia rectè institui, & antiquas piè retineri.

Probo. Licitum erat Ecclesiæ Veteris Testamenti, ritus, & certas cæremonias ad DEI cultum instituire, ut patet ex Judith, 16. & 31. Esther 9. & 21. Et 1 Machab. 4iv. 59. Ergo & modernæ Ecclesiæ in Lege gratiæ; cum cæremonijs & ipse Dominus usus fuerit Lucæ 7. & 14. *Et accessit & tetigit loculum.* Cap. 4v. 40. *At ille manus singulis imponens curabat eos.* Marci item 7 & 33, & 34. *Surdum, mutum sanavit, mittens digitos in aurículas, & exspuens, tangensque linguam ejus &c.* dicens: *Epheta, quod est: adaperire.* Sed an non hæc poterat perfecisse solâ internâ voluntate? Sic pompam & palmas minimè prohibuit turbæ, ingrediens Hierosolymam: mile habetur Marci 8. & 25. Probo

Prob. 2da ratione: per has enim cæremonias fideles ad pietatem excitantur, rudes de mysterijs fidei vivacius instruuntur, atq; discurrendo per singulos ritus Ecclesiæ, omnes illi vel novissima, vel passionem & mortem Domini, vel poenitentiam, vel futuram beatitudinem adumbrant, atque in memoriam revocant.

Deinde hæc signa, quæ sunt quædam protestatio fidei, ex institutione Ecclesiæ vim habent (licet non ex opere operato, causandi gratiam, sicut Sacramenta) ex opere operantis tamen ad plurima bona tam spiritualia quam corporalia consequenda, & mala arcenda, respiciente Christo, Ecclesiæ dilectæ suæ sponsæ intercessionem, cujus in persona hæc omnia peraguntur. Et, quæso, ipsi Domini A catholici, si cæremonijs censent non utendum? cur adhibent Patrinos? cur manè communicant? &c. cum hæc nullibi præcipiantur in scriptura? Patet id ex usu primitivæ Ecclesiæ, testimonio S. S. P. P. Hier. Cyrilli, Basilij, Ambræ &c. At hoc in genere cedamus definitivam August.

Augustinus contra Julianum & Pelagianos l. 2 c. 2. Exorcismus, & exsufflatio parvulorum est antiquissima Ecclesiæ traditio.

PROPOSITIO. XVII.

Quid de reprobatione Impiorum, & Libero arbitrio sentiendum?

Læcus A catholicus. Nostri, præsertim qui Calvinum sequuntur, sentiunt: eos homines, qui repro-

reprobi sunt, independenter à suis demeritis reprobati ad pœnam æternam, adeoque non pro omnibus esse Christum mortuum, sed solum pro prædestinatis. Liberum autem arbitrium in statu naturæ lapsæ esse extinctum, & necessitari vel à concupiscentia, vel à gratia hominem; sed neq; huic aut illi posse quenquam resistere. Ut Calvinus Lib. 3, Institut. c. 21. 22. & 23. fusè concludit.

Laicus Catholicus. E contra Nostri firmiter credunt, DEUM, nullum positivè decrevisse, non prævisis demeritis addicere supplicijs æternis, adeoque non voluntatem DEI purè decernentis, sed peccatum delinquentis esse causam mortis æternæ. Afferunt autem Christum pro omnibus etiam non salvandis esse mortuum, nec sublatum esse liberum arbitrium hominibus, possèque tam gratiæ, quàm tentationi undecunque ortæ liberè dissentire.

§ I.

Theologus Catholicus. Resolvo imò. DEUM æternò & immutabili decretò nullum ad mortem æternam destinasse, sine respectu aut prævisione peccati Ipsius, originalis, aut actualis.

Prob. imò. DEUS omnes vult salvos fieri, ergo nullus sine suis demeritis est reprobatus. Antec. prob. ex scrip. Ezech. C. 18. v. 23. *Numquid voluntatis mea est mors impij? dicit Dominus DEUS, & non ut convertatur & vivat?* I Tim. 2. v. 4. *DEUS omnes vult salvos fieri.* 2. Pet. 3. v. 9. *Nolens aliquos perire, sed omnes ad penitentiam reverti.* Vide

Vide ergo mi Lector, qualiter cohæreant hi textus cum Calvinî sententia, dicentis in Rom. 8. *¶ 18. Salamon docet, impios ipsos destinatos creatos, ut perirent.* Cùm insuper Christus dicatur *Semetipsum dedisse pro omnibus redemptionem* 1 Tim. 2. *¶ 6.* Et 2. Cor. 5. *¶ 15. pro omnibus mortuus.* Et 1 Tim. 4 *¶ 10. Salvator omnium.* Et clariùs 1 Joan. 2 *¶ 2. esse propitiatio non tantùm pro peccatis aliquorum, sed etiam pro totius mundi.*

Prob. 2dò. DEUS est justus, & in hac providentia *miserationes ejus super omnia opera ejus* & ut scriptura testatur, ergo non potuit sine demeritis quenkumq; reprobare. Quam consequentiam Augustinus in argumentum deducit: *Bonus, inquit est DEUS, justus est DEUS, potest sine bonis meritis liberare, quia bonus est: non potest sine malis meritis damnare, quia justus est.*

Confirmatur: Ex hac enim Adversariorum sententia oritur desperatio, & ad omne scelus licentia effrœnis, qui enim eorum se electos futuros censent, in omne scelus se ruere posse judicant, ut quibus electis filijs hæc nihil sint nocitura: si verò reprobi fuerint, nil opera bona pro futura. Porro textus à Calvinistis pro suo errore citati, non agunt de positiva reprobatione, vult enim scriptura solum ostendere, opera infidelium nullò modò posse mereri, positivè movendo DEUM ad conferendam fidèi gratiam. Sed ad calculum Augustini res hæc revocetur.

Augustinus. Omnium, inquit, hominum DEUS Creator est, sed nemo ideo ab eo creatus est, ut pereat, quia alia est causa nascendi, alia perirendi. Ut enim nascantur homines, est beneficium, ut autem pereant, prævaricatoris est vitium.

§ II.

Resolvo 2dò dari in natura lapsa liberum arbitrium, eligendi opus gratiæ, vel naturæ. Ecclesi. enim 15 & 14. dicitur à DEO relictus homo *in manu consilij sui*, & potestatem eligendi bonum & malum, ei esse concessam. Cùm autem duplex sit libertas, alia ad actiones, quæ pendent à puris naturæ viribus, v. g. sedere, stare, studere, vel etiam virtutes naturales operari; alia autem libertas sit ad actiones supernaturales, quæ pendent à viribus gratiæ, ut credere, sperare salutariter. Priorem libertatem nos habere docet experientia; secundam quod attinet, certum quidem est, nos nihil posse in hac linea operari sine gratia (Joan. 15 & 5. Et 2 Cor. 3 & 5.) nec gratiam habere, seu ut nobis pro libitu detur, esse in nostra potestate (Rom. 9 & 16.) esse tamen nobis liberum, habitâ gratiâ, operari, vel non operari.

Quod prob. Dicit enim S. Paulus: non operari nos *ex necessitate.* 2 Cor. 9 & 7. Et alibi dicit: nos esse *adjuutores DEI.* 1 Cor. 3 & 8 & 9. Item Prov. 1 & 24. dicit Dominus: *Vocabi & venistis &c.* Multi enim moventur à DEI gratiâ; pauci cum ea operantur, hinc monet S. Pau-

ius 2 Cor. 7 v. 1. *Ne gratiam DEI in Sacramento recipiamus.* Act. item c. 7 v. 51. dicebat S. Stephanus Judæis: *Vos semper Spiritui Sancto resistitis.* Atqui, nisi pro libertate sua possit quis gratiæ consentire, aut tentationi, hæc scriptura non verificatur. Quis enim Spiritui Sancto resistere potest, ipsò Spiritu Sancto illum ad id necessitante? sic enim Spiritus Sanctus sibi ipsi contradiceret, dum vocantem gratiam offerendo homini, illum ad resistendum sibi volens determinaret, ergo qui resistit, aut gratiam reddit inefficacem, liberè & volens id agit.

Et certè, si daretur in homine necessitas ad bonum, habitâ gratiâ, vel necessitas ad malum in occasione tentationis, immeritò laudarentur justî ab hac bona electione. Eccles. 31 v. 1. *Qui posuit transgredi, & non est transgressus, facere mala, & non fecit.* Quod utique liberum arbitrium sonat. Ergo,

Hinc notandum est, omnes textus, quos pro se citant adversarij, loqui de libera gratiæ datione, independentè à nostra voluntate, gratis facta, non autem de libera cooperatione nostra ad gratiam jam datam, quam certè nulli mortalium negat DEUS sufficientem, ex universali illa voluntate, quâ vult omnes salvos fieri, Tim. 2 v. 4 Et Joan. 1 v. 9. Apoc. 3 v. 20. Sed dirimat litteram Augustinus.

Augustinus L. de Spir. & lit. *Consentire, inquit, Vocatiani, aut non consentire, propria voluntate*

luniatu est, neque voluntatis arbitrium ideo sol-
lur, quia juvatur. Et L. de quant. anim. c. 36
Datum est homini liberum arbitrium, quod qui
negatorijs ratiocinationibus labefactare conantur,
usq; adeo cæci sunt, ut ne ista quidem vana ac
sacrilega, propriâ se voluntate dicere intelligant.

PROPOSITIO XVIII.

Quid de Fide, & bonis operibus sentiendum?

Laicus A catholicus. Nostri, qui Calvinii &
Lutheri genuinam mentem sequuntur, dicunt fi-
dem solam justificare, sine ullo exercitio bonorū
operum meritoriorum vitæ æternæ.

Laicus Catholicus. Nostri verò docent, fidem
solam non sufficere ad salutem, adeoque ad con-
secutionem salutis esse necessaria etiam bona o-
pera exercita dependenter à gratiâ Christi.

Theologus Catholicus. Resolvo. Fidem solam
sine operibus non sufficere ad salutem. Prob-
imò ex script. Sic Iacobus in sua Epist. C. 2 v.
24 ait: *ex operibus justificatur homo, & non ex
fide tantum.* Quam Epistolam esse canonicam,
Augustini testimoniò, tota Ecclesia, ejus recepti-
one, ab initio usque huc tenet; quidquid adver-
sarij dicant. Sic & Paulus 1 Cor. 13 v. 2. quem
maximum aliàs patronum suæ sententiæ venditant,
ait: *si habuero omnem fidem, ita ut montes trans-
feram, charitatē autem non habuero, nihil sum.*
Si nihil, quomodo ergo potest esse hæres æter-
næ glo-

nae gloriae? Rom. autem 2 v. 13. *Non enim auditores legis iusti sunt apud DEUM, sed factores legis iustificabuntur.* Et Gal. 5 v. 6. *Requirit fidem, quae per charitatem operatur.*

Hinc pro solutione omnium textuum ex Epistolis S. Pauli ab Adversarijs pro se citari solitorum (v. g. *Arbitramur iustificari hominem per fidem sine operibus legis.* Rom. 3 v. 28. Et Gal. 2 v. 16. *Non iustificatur homo ex operibus legis, nisi per fidem JESU Christi &c.*) bene advertendum, ab Apostolo intelligi fidem, ut haec excludit opera Legis Mosaicae caeremonialia, & à Gentilibus ante fidem facta, haec enim omnino non possunt esse ulla positiva dispositio ad justificationem. Cæterum si Apostolus solam fidem intellexisset, exclusis etiam operibus per gratiam Christi factis, tunc non dixisset Rom. 2 v. 6. *DEUM redditurum cuique secundum opera sua.* Et 1 Cor. 3 v. 8. *Mercedem secundum laborem suum, sed secundum fidem, quod tamen non expressit, ergo*

Prob. 2dò. Ipse enim Dominus in die iudicij neglectis etiam fidelibus (qui caruerunt bonis operibus in vita, quamvis etiam miracula patrarent, mercedem denegavit, ut videre est Matt. 7 v. 22. uti & ij, qui sola fidei lampade contenti, oleum charitatis neglexerunt Matt. 25 v. 12) repulsam passi sunt; opera ergo charitatis exercentibus daturus est mercedem, ut ibidem legitur v. 35. Et Matth. 20 v. 8. non credulis, sed operarijs jubet Dominus mercedem dari. Ergo.

Nec e.

Nec evincunt quidquam illa verba Domini ad mulierem illam prolata Luc. 8 v. 50. *Crede tantum, & salva eris.* Hic enim esse sermonem de fide miraculorum, non autem salvifica, & remissiva peccati, patet ex contextu, quam sæpe etiam aliàs Christus Dominus extorquere voluit à petentibus sanitarum restitutionem; & quamvis Christus dixerit: *facientem omnia, qua præcepta sunt, debere se inutilem servum profiteri,* Luc. 17 v. 10. cum nemo id proprijs viribus solus, sed cooperando gratiæ, præstare possit, nec DEO inde ullum emolumentum possit accedere; nihilominus præmiare se servum talem mercede asserit Matth. 25 v. 23. & sibi fore tale vas utile 2 Tim. 2 v. 21.

Certum est igitur, eum, qui crediderit, & baptizatus fuerit, juxta Domini promissum, apud Marc. 16 v. 16 *salvum futurum, si tamen permanserit non tantum in fide, sed etiam in dilectione,* juxta illud: 1 Tim. 2 v. 15.

Certum est 2dò satisfactionem Christi esse infinitam, & merita Ejus valoris infiniti, sed non prodesse in actu secundo adultis, nisi sibi ea applicent per Sacramenta, & opera bona; atq; ex hoc nihil decedit authoritati Redemptoris, quod partialiter etiam opera nostra requirantur, sicut nihil decedit per hoc DEO, primæ causæ, quod ei cooperentur causæ secundæ. Quod hoc asserit S. Paulus, patet Coloss. 1 v. 4. ubi inquit: *adimpleo ea, que desunt, passionum Christi.* Et

si. Et est argumentum ad hominem, eccur enim dicunt adversarij, debere applicari merita Christi per fidem, si in actu secundo jam sunt unicuiq; applicata per Christum sinè nostris operibus?

Certum est 3^{tiò} opera nostra non esse *condigna ad futuram gloriam*, Rom. 8. v. 18. Si spectetur momentum laboris nostri, & æternitas præmij, sunt tamen condigna, si spectetur gratia habitualis, reddens nos amicos, & filios DEI, & suppositum dignum præmiò, ob opera bona à nobis facta. Sic ipse Apostolus ait: dignos esse *nos regnò DEI*, pro quo *patimur* 2 Tess. 1. v. 5. Et nostram patientiam *gloria pondus operari in nobis* testatur 2 Cor. 4. v. 17. Consentaneum igitur est, opera bona justorum nò esse purè signa justitiæ in nobis existentis, sed habent se tanquam labor ad mercedem.

Infertur hinc, falsarium fuisse Lutherum, dum textui illi scripturæ apud Paulum dicentem: *Arbitramur enim justificari hominem per fidem*, adderet: *solam*, in commentario suo, & versione; cùmque Catholicus quidam hoc ei crimen objiceret, respondit, ut habetur in Tomo 4to Operum Germanicorù, excuso Wittemb. Añ. 1551. fol. 47. Doctor Martinus Lutherus *vult sic habere*, & dicit: *Papistam & Asinum rem esse unam; sic volo, sic jubeo, sit pro ratione voluntas, nolumus enim Papistarum scholares esse, sed judices; Lutherus ita vult, & ait: se Doctorem super omnes Doctores totius Papatus &c.* Quod ejus factum & verba an sani hominis sint? & qualem Evangelij justa prædicatio requirit, & missio à DEO facta? ipsi ad-

versarij sint judices. Sed, quid de hoc decernat Augustinus, videamus.

Augustinus Lib. de fide & operibus, Cap. 14.
Excusandum est à cordibus religiosis, ne malà securitate salutem suam perdant, si ad eam obtinendam solam fidem sufficere, putaverint.

PROPOSITIO XIX.

Quid sentiendum sit de Scriptura, Traditionibus, & Judice Controversiarum?

Laius A catholicus. Nostri asserunt : Scripturam esse claram, omniàque creditu necessaria continere, nec oportere ullas Traditiones admitti; Judicem autem controversiarum alij dicunt esse scripturam sacram, alij spiritum privatum prædestinatis datum.

Laius Catholicus. Nostri contrà dicunt : Scripturam sacram multis in locis esse intellectu difficilem ; admittendas item esse Traditiones tam Apostolicas, quàm Ecclesiasticas ; sicut & Scripturam minimè esse Judicem controversiarum : hoc siquidem spectat ad Ecclesiam Christi sumptam cum suo capite visibili, seu summo in terris Christi Vicario.

§ I.

Theologus Catholicus. Resolvo 1^{mò}. Scripturam sacram esse intellectu difficilem. Prob. 1^{mò} ex Script. Christus Dominus ad perpetuos scripturæ interpretes Pharisæos ait : *Erratis non scientes scripturas* Marci 12. v. 24. Petrus in sua Epist. 2^æ c. 3. v. 16. de Epistolis Pauli fatetur, quod in illis

illis sint *quadam intellectu difficilia, quae indocti
& instabiles depravant, sicut & ceteras scripturas,
ad suam ipsorum perditionem.*

Prob. 2^{dò} ab experientia ipsorum adversario-
rum, si enim aded intellectu facilis est, cur unum
eundemque textum v. g. *hoc est corpus meum*, tam
diversimodè explicant Luth. à Calv. dissentientes?

Sed capiant obscuritatis ejus experimentum Ad-
versarij, & stante, ut vocamus, pede, explicent mi-
hi contradictorios, ut apparet, textus scripturæ, si
facilis est intellectu. Imò quidem: 3 Reg. 8. ha-
betur: *In arca non erat aliud, nisi una tabula la-
pidea, quas posuerat in ea Moyses in Horeb. Et ta-
men ad Hebr. 9, oppositum habetur: In arca erat
urna habens Manna, & Virga Aaron, qua frondis-
erat, & tabula testamenti.*

2^{dò}. Christus dicit de se Joan. 5. *Si ego testi-
monium perhibeo de me ipso testimonium meum
non est verum. Et tamen paulò post, nempe Ioan.
8. dicit oppositum: Etsi ego testimonium perhibeo
de me ipso, verum est testimonium meum.*

3^{iò}. Joan. 20 dicitur: *Maria Magdalena Venit
ad monumentum, dum adhuc tenebrae essent. Et
tamen alter Evangelista oppositum refert Marci 6.
Venit, inquit, ad monumentum oris jam sole. Es-
differat has Sphinges Oedipus A catholicus stante
pede, vel det victas veritati manus.*

Porro quoscunq; textus A catholici pro se affer-
runt, nihil aliud significant, quàm quòd verbum
DEI bene intellectum, dirigat homines ad veram
& rectam salutis viam. Psalmo 118. *¶ 130^d*

Ridiculum etiam est dicere solis prædestinatis esse concessum hunc spiritum intellectus. 1mo enim experientia compertum est hunc A catholicorum spiritum multa contradictoria de eodem textu docere: 2^{dò} Quia multi Prædestinati facti sunt se non intelligere scripturas, ut in prima probatione ostensum est, & illud Ecclesiæ lumen Augustinus non veretur fateri Epist. ad Januarium: *In ipsis inquit Sacris Scripturis, nescio multò plura, quàm scio.* Et S. Hieronymus dicit *Epistolam ad Romanos nimis obscuritatibus esse involutam.*

Hinc perspicuum est non expedire unicuique idiotarum Scripturam legere & interpretari, & Ecclesiam cautissimè prohibuisse Laicis Scripturam præcipuè ab Hæreticis depravatam legere ob periculum subversionis omnium Hæresiarcharum exemplo manifestum.

§ II.

Resolvo 2^{dò}. Admittendas esse Traditiones in Ecclesia. Prob. 1mo ex script. 2 Tess. 2 v 14 ait Paulus: *Itaque fratres stete & tenete traditiones, quas didicistis, siue per sermonem, siue per Epistolam nostram.* Item jubet idem Apostolus cavere fratres qui non ambulant secundum traditiones, quas acceperunt ab Apostolis. & 1 Cor. 11 v 34 ait: *Cætera cum Genere disponam, quid autem disposuerit nullibi scriptum est, & tamè proculdubio erant necessaria.* Sic Joannes in Evangelij sui fine fatetur multa non esse scripta, quæ à Christo gesta sunt.

Prob. 2^{dò}. Sunt aliqua ad fidem necessaria & salutem

salutem, quæ Scriptura non habet, nec potest habere, cum illa de seipsa non possit testificari. Sunt autem præcipue hæc tria: 1mo quòd Scriptura, veteris & novi Testamenti sit Verbum DEI. 2do quòd ea manserit usque huc incorrupta, præsertim in ijs, quæ ad fidem & salutem necessaria sunt. 3^{io} quòd habeamus verum & genuinum ejus sensum. Præter hæc plurima alia credimus, quæ tamen in Scriptura expressè nō habentur v. g. Processionem Spiritus S. à Filio: quòd infantes sint baptizandi: quòd ad formam baptismi requiratur pronuntiatio vocalis verborum &c. Igitur infero hæc omnia usque huc in Ecclesia credita non perseveraverunt, nisi mediante traditione ab Apostolis emanatâ.

Prob. 3^{io} à priori: eadem est authoritatis Divinæ infallibilitas, sive revelet aliquid verbo, sive scripto, (ut patet inductione à pari in mandatis Principum vivâ voce vel scripto quidpiam imperantium) ergo æqualiter sunt admittendæ Traditiones Divinæ & Apostolicæ sicut scriptura. Sunt enim tam bene verbum DEI traditum, quàm hæc sit verbum DEI scriptum. Et quæro ab Adversarijs: Unde sciunt Evangelium v. g. Matthæi esse Verbum DEI contra Marcionistas & alios Hæreticos, non esse autem tale, Epistolam Lacedæmoniorum; nisi ex Traditione Ecclesiæ?

Accedit quòd Evangelium Christi prius voce & traditione mediante prædicatum sit, quàm scripto consignatum; Matthæus enim nonnisi octavo post Domini mortem anno suum scripsit. Quod aper-

et confirmat Paulus 1 Cor. 11 dicens: *Laudo vos Fratres, quod per omnia mei memores estis, & sicut tradidi vobis, precepta mea tenetis.* Sed quid multis est opus: ad August. testimoniū appellem?

Augustinus Lib. 2 de Bapt. C. 7. Multa non inveniuntur in Literis Apostolorum, nec in Concilijs; tamen quia custodiuntur per totam Ecclesiam, non nisi ab ipsis Apostolis tradita creduntur.

§. III.

Resolvo 3to. Judicem Controversiarum religionem concernentium, esse Ecclesiam cum suo capite, qui est Christi in terris Vicarius. Prob^o. Ecclesia est Respublica optimè ordinata, ergo debet habere aliquem Judicem litium in ea ortarum, (*Ubi enim non est gubernator, populus corrumpet.* Prov. 11. v. 14.) & quidem visibilem, ad quem pateat accessus, talis fuit Moyses apud populum Israël Exod. 18. & post illum Sacerdotes, quos jubet Deus sub gravi interminatione audiri, Deut. 17. v. 8 & seq. quod ipse Dominus confirmat Matth 23. v. 3.

Subsimo jam: Atqui talis Judex in Ecclesia non potest esse Christus utpote invisibilis; nec Scriptura, hæc enim est quidem regula, & norma sententiæ ferendæ, decisio tamen de ipsius etiam sensu debet fieri ab alio Judice, ut patet in legibus politicis, ergo. Deinde si scriptura statuatur pro Judice, omnes Hæretici proclamabunt suam sententiam esse approbatam, cum singuli Hæresiarum suum fundamentum ex Scriptura malè intellecta desumant.

Sed nec spiritus privatus potest esse Judex, ut dictum est, habet enim resolutiones sibi oppositas, decidit enim in corde Lutheranorum in Eucharistia esse realiter præsens Corpus Domini, in corde autem Calvinistarum esse tantum ejus figuram: Accedit quod hic spiritus sit suspectus de sua legitimitate 1 Ioan. 4. v. 1. ergo non potest esse Judex.

Probatur 2dò hæc resolutio positivè: Christus Dominus suæ Ecclesiæ & præcipuè ejus capiti dixit: *Tibi dabo claves Regni Cælorum: Et quodcumq; ligaveris &c.* Matth. 16. Sed ad has claves pertinet etiam potestas decisiva in controversijs doctrinæ, ergo: dicit item Matt. 18. v. 17. In-correctibilem deferendum Ecclesiæ, & subjungit: *Si Ecclesiam non audierit, sit tibi sicut Ethnicus & Publicanus*, ergo infero, non spiritum privatū aut quid aliud, sed Ecclesiam & ejus Caput esse consulendum in rebus cōtroversis ad fidem spectantibus, de Ecclesia enim dicitur 1 Tim. 3. v. 15. *Ecclesia DEI vbi columna & firmamentum veritatis, & quod porta inferi non prævalebunt adversus eam.* Matth. 16. v. 18.

Prob. 3tìò praxi Ecclesiæ primitivæ; sic licèt ab ipso Paulo potuisset decidi lex de Cæremonijs, tamen ad Concilium Apostolicum res est delata Anno Christi 35. Item lex de die Paschatis celebrando ab omnibus Christianis delata est pro decisione Victori Pontifici Anno 198. De Baptismo ad Concilium Romanum recursus est Anno 255. Sabellianorum error condemnatus à Concilio Alexandrino per Sylvestrum Papam approbato 314.

Arianorum hæresis à Conc. Nicæno An. 328. ab eodem Sylvestro approbato, & sic usque ad hodiernum diem omnes Hæreses aut à Concilijs, præside Rom. Pontifice, (vel per se vel per suos legatos) aut etiam extra Concilium ab ipso Papa, tanquam capite Ecclesiæ sunt condemnatæ.

Quæ objectiones afferri solent in hoc puncto facile diluuntur hâc unicâ animadversione, quòd Ecclesia ejusq; caput visibile non sint Legislatores vel Judex supremus, verùm à DEO habent potestatem & infallibilitatem, Christi potestati subordinatam, ejusq; infallibili per Spiritum S. assistentiæ innixam, quæ nec derogat ipsi Scripturæ auctoritati (sicut Judicis Politici sententia decisiva non derogat Legi civili) nec homines natura sua defectibiles arguit per se infallibiles, sed per accidens, ob promissionem DEI de hac infallibilitate factam essentialiter infalsificabilem. Sed ipsam Augustini decisivam videamus.

*Augustinus Lib: contra Crescentium C. 33
Quisquis falli metuit obscuritate questionis, Ecclesiam de illa consulat.*

PROPOSITIO XX.

Quæ sit vera Christi Ecclesia, & an extra eam possit obtineri salus?

Læicus A catholicis. Nostri variè sentiunt in hac quæstione; Alij enim dicunt suam tantummodò esse Ecclesiam Christi, & in ea sola dari salutem.

Autem: Alij dicunt in omnibus Sectis etiam Turcarum esse actualem Ecclesiam ex Prædestinatis solis conflata, juxta illud: *Novit Dominus qui sunt ejus.* Alij denique dicunt solos & omnes Christianos qui SS. Trinitatem credunt, habere veram Ecclesiam, quamvis in alijs articulis dissentiant, & eos, modò bene vivant, posse salvari.

Laicus Catholicus. Nostri verò universim assentunt solam & unicam Romanam Ecclesiam (sumptam pro Congregatione fidelium Pontifici Romano subjectorum) esse veram Christi Ecclesiam, nec ulli posse salutem obtingere extra eam constituto.

Theologus Catholicus. Resolvo solam Romanam Catholicam Ecclesiam esse veram Christi Ecclesiam, in qua salus æterna potest obtineri. Antequam resolutionem hanc probem, prænoto hic mihi esse negotium cum ijs qui agnoscunt Verum Deum gubernantem hoc Universum, adeoq; etiam exigere ab hominibus cultum sibi debitum præstari: eò porro sine instituere oportebat certam Religionem, ut in ea juxta ejus beneplacitum colatur: si instituit igitur, ut certum esse debet omnibus Gentibus, debuit profectò ordinare simul aliqua signa & indicia, per quæ illa Religio à falsis Sectis possit discerni, alias in Deum totus error redundaret, qui præfixerit hominibus scopum & terminum, media autem & viam eò perveniendi denegarit, quod dicere de providentissimo, & hoc ipso, Sapientissimo Numine est impium.

Cum itaque Deus obligarit homines ad veram Religionem præ falsa amplectendam, sine nota insipientiæ & injustitiæ non potuit relinquere veram Religionem sine certis notis & moraliter evidentiis, quibus sedato & sincero animo expensis, quivis rationis compos eam possit agnoscere. Hinc etiam in Veteri Testamento (ut in Moysè, Elia, Daniele &c. contigit) insurgente quovis Religionum conflictu, Deus ea veræ Religionis semper signa statuit, quæ facile omnem adversæ partis probabilitatem elidere potuerunt: Infero igitur etiã in præsentem dari debere ea signa veræ Religionis, siquidem in præsentem, ductu rationis agnoscimus necessariam esse cultui Divino præstando certam Religionem. Neque enim hic cum Atheis rem habeo.

Ne verò multis obruam adversarios sex duntaxat afferam Ecclesiæ veræ signa in novo Testamento à Christo constituta. Et imò quod ea debeat esse perpetuò usque ad consummationem sæculi *Visibilis: 2do. Una. 3tio. Sancta. 4to. Catholica. 5to. Apostolica. 6to. Infallibilis* & ab omni errore immunis. Dum verò hæc singula probavero nulli præterquam Ecclesiæ Romano-Catholicæ convenire, ultimò probabo extra hanc nulli posse obtingere salutem, & ut ordinatius res procedat singula hæc, singulis punctis expediam.

PUNCTUM I.
De Visibilitate Ecclesiæ.

Ecclēsiā Christi debere esse visibilem probatur imò ex scriptura, quæ eam comparat rebus maximè conspicuis v. g. *monti magno, qui implevit universam terrā* Dan. 2 v̄ 36. *Regno diffuso à mari usque ad mare* Psal. 71 v̄ 8. *Throno sempiterno, Soli & Luna* Psal. 88 v̄ 30 & 38. *Area spatiosissima* Matth. 13 v̄ 24. & ibidem v̄ 47. *Sagena capacissima.* Quæ omnia sunt absque dubio visibilia. Imò expressè in Scriptura Ecclesia semper sumitur pro congregatione hominum visibilium. Sic Num. 20 v̄ 4. dicitur: *Cur eduxistis Ecclesiam DEI (populum Israeliticum) in solitudines?* Item 3. Reg. 8 v̄ 14. sumitur pro eodem populo. Memoratur deinde Paulus Act. 18 v̄ 22: *Salutasse Ecclesiam,* certè non invisibilem; dixisse verò ibidem C. 20 v̄ 28: *Attendite vobis & universo gregi, in quo vos posuit Spiritus Sanctus Episcopos regere Ecclesiam DEI, quæ acquisivit sanguine suo.* Quomodò autem regent Ecclesiam invisibilem, quomodò attendent gregi nisi sit visibilis? Item Rom. 10 v̄ 17. asserit Apostolus in Ecclesia debere esse missionem, prædicationem, auditionem Verbi Divini. Assignat item Eph. 4 v̄ 11 visibilia Ecclesiæ membra: *Apostolos, Prophetas, Evangelistas, Pastores & Doctores, ad consummationem Sanctorum in opus ministerij in adificationem Corporis Christi.* Atqui hæc omnia sunt quid visibile sive personas consideres, si-

ve actiones Ministeriâque Pastorum & Doctorum,
ergo.

Confirmatur autoritate plurimorum P. P. qui uno ore cum Augustino infra citâdo asserunt Ecclesiam Christi esse, fuisse, futuramq; semper visibilis;

Probatur jam, nullam præter Ecclesiam Romanam fuisse visibilem, qui etiam juxta Adversarios per x i i. Sæcula latuit eorum Religio, & primò per Lutherum, Calvinum &c. fuit in lucem reducta, mansit autem Romana Ecclesia, in eaque visibiles semper fuere Pastores, Doctores, fideles, perpetua administratio Sacramentorû visibiliter semper viguit, cùm ergo juxta confessionem Anglicanâ *Ecclesia sit congregatio Sanctorum, in qua Evangelium rectè docetur, & rectè administrantur Sacramenta,* neutrum autem hoc ministerium vigerit in aliqua A catholicorum congregatione usque ad Annum circiter 1520. evidens est, nullam esse veram apud eos Ecclesiam; Corpus enim Christi mysticum, seu fideles, debuissent certè per visibiliû Sacramentorum saltèm Baptismi & Eucharistiæ participationem fieri juxta Apostolum 1 Cor. 10. v 17 & C. 12. v 13. atqui hoc ante præcitatos años nulla adversarum Sectarum habuit, ergo nulla ipsarum est vera Religio à Christo instituta.

Nec obstat quidquam quod objiciunt Adversarij, credi nimirum, non item videri Ecclesiam: creditur enim Ecclesia dari secundùm varia ejus prædicata, per revelationem ei attributa, ut sunt esse sanctam &c. aut etiam hanc eam esse præ alia congregationem, quam tamen sic creditam oculis

corporeis necesse est ut videamus, cum eandem nos ipsi visibiles homines & nihil à nobis distinctum constituamus.

Cæteri textus qui de donis supernaturalibus invisibilibus à DEO Ecclesiæ suæ datis sonant, sunt pro Nobis potius, quàm pro Adversarijs, quæro enim; apud quam visibilem congregationem ea dona sint? fides enim v. g. vel gratiæ invisibilis per Sacramenta operatio, vel pugna spiritualis adversus mundum, carnem, & dæmonem non exercetur certè in Angelis, vel in subjectis invisibilibus, verùm in hominibus visibilibus. Ergo cum ex ipsorum Adversariorum testimonio non fuerit ulla colligatio hominum in eorum Religionem ante XI. sæcula, manifestum esse debet eam quam sibi invicem oppositi prohtentur, non esse veram Christi Ecclesiam. Sed audiamus quid Augustinus de hoc Ecclesiæ signo sentiat.

*Augustinus Lib. de unitate Ecclesiæ Cap. 16°
Non est operta Ecclesia, quia non est sub modio,
sed supra candelabrum. Et de illa dictum est:
Non potest civitas abscondi supra montem posita.
Item Lib. 19. cōtra Faustum Cap. 11. In nullum
nomen Religionis seu Verum, seu falsum coagulari
possunt homines, nisi aliquo signaculorum aut Sa-
cramentorum visibilium consortio colligentur.*

PUNCTUM II.

De unitate Ecclesiæ.

Hæc unitas Ecclesiæ quòd verum sit signum ipsi A catholici cum Concilio Nicæno fatentur, & pa-

ket ex Scriptura, sic Matt. 24. ψ 45. Ecclesia dicitur *una familia*, Cap. 21. ψ 28. *una vinea*, Joan. 10. ψ 16. *Unum ovile*. Rom. 12. ψ 5. *unum corpus*, & Eph. 4. ψ 3 & 4 *una fides, unus spiritus*, & ibidem in una spe dicuntur vocati fideles, Pro hac unitate ejus oravit Dominus Joan. 17. ψ 21 & ad eam hortatur Apostolus 1 Cor. 1. ψ 10. *Obsecro fratres ut id ipsum dicatis omnes, & non sint in vobis Schismata*. Idem sollicitè monet Rom. 16. ψ 17. & Hebr. 13. ψ 9. Ex quibus alijsq; plurimis tam Cōciliorum quàm SS. PP. testimonijs patet Ecclesiam Christi esse *Unam*, & quidem 1mo per unitatem & consensum doctrinæ modernæ cum primitiva seu veteri. 2do per unitatem seu unionem inter membra & caput. 3^{io} per unitatem membrorum inter se.

Probatum jam soli Ecclesiae Romano-Catholicae hoc signum convenire. Imò enim doctrinam modernam hujus Ecclesiae eandem esse cum doctrina Ecclesiae primitivæ primorum 4. Sæculorum (quam veterem ipsi Adversarij fatentur veram in omnibus articulis fidei doctrinam Apostolorum tenuisse) his etiam pagellis ostensum est, Augustinum enim ipsi A catholicorum Antesignani fidelem testem antiquæ Christianæ doctrinæ agnoscunt, prout habet Calvinus Lib. 3. Cap. 3. § 10. Qui autem uberius hujus rei experimentum desiderat, Bellarminum aliosq; Controversistas consulat, inveniet certè minimum Catholicorum modernorū in articulis fidēi sensum, à sensu ejus Ecclesiae minime recedere. E contra producant quæso A-

catho

Catholicis vel unicum Ecclesiæ primitivæ Doctores nostram etiam confessionem Sanctam, & Apostolicam (prout ipsi à pluribus Augustinum, Ambrosium &c. confitentur,) qui omnes fidei articulos, quos ipsi tenent & explicant, docuerit & explanarit, aut saltem unicum fidei articulum inter nos & illos controversum ostendant juxta eorum sensum explicuisse, taceo omnes Ecclesiæ primitivæ Patres, sed vel tres eorum?

Quod unitatem inter membra & caput attinet & membrorum inter se eam viguisse semper & de facto vigere in sola Romano-Catholica ex eo patet, quod nulla unquam congregatio vel homo particularis habebatur pro Ecclesiæ Catholicæ membro, nisi quæ vel qui communicaret cum Ecclesia Romana, & qui ejus definitionibus tam in rebus fidei & doctrinæ, quam morum consentiret. Quicumque porro ab obedientia vel à doctrina Romanæ Ecclesiæ se segregarunt eos tota Ecclesia Hæreticos aut Schismaticos semper censuit & damnavit; E contra Acatholici nec consensum inter membra Ecclesiæ suæ, & caput (quod præter Anglos vix aliqui se habere fatentur) nec membrorum inter se habent, facilius enim stellas Cæli numerabis, quam sententias tantummodo Lutheranorum v. g. de præsentia tantum Christi in Eucharistia, vel Calvinistarum de Prædestinatione.

Neque dixeris Catholicos etiam Doctores in multis sibi contrariari: nunquam enim in punctis ab Ecclesia definitis, quæ fidei substantialia sunt, & ut vocamus articuli; verum in punctis pure

scholasticis, id est, in quaestionibus modum & explicationem & clariorem seu magis genuinam expositionem mysteriorum continentibus tantum sibi oppositi disputant, eas salva integritate substantiæ li omnium articulorum, ventilando; quin animorum inter eos unitas aut fidei scindatur.

Confirmatur ulterius hanc unitatem unice Ecclesiæ Romano-Catholicæ semper convenisse auctoritate plurimorum SS. PP. qui omnes concorditer eos censuere fideles qui in unitate Doctrinæ Romano Pontifici subjectionem habuerunt, alios vero tanquam à vite vera præcisos palmites tenuerunt, hinc S. Augustinus Cæciliani Episcopi heroicam inter persecutores constantiam (Epist. 162) asserit inde profectam; *quod se videret Romanæ Ecclesiæ, in qua semper Apostolica Cathedra viguit Principatus, per communicatorias Literas esse cõjunctum.* Sed de ijs qui ab hac Ecclesiæ unitate se se separarunt loquentem S. Doctorem audiant Adversarij sibi que dicta applicent.

Augustinus in Psal. contra Donati: Venite fratres si vultis ut inferamini in vite, dolor est cum vos videamus præcisos ita jacere, Numerate Sacerdotes qui ab ipsa Petri Sede in ordine illo Patrum, quis cui successerit videte. Ipsa est Petra, quam non vincunt superba inferorum porta.

PUNCTUM III.

De Sanctitate Ecclesiæ.

Hanc Sanctitatem esse veræ Ecclesiæ signum, in Symbolo Apostolorum omnes Christiani profitentur,

tur, eam tamen Acatholici falsò supponunt; imò in fidèi Sanctitate consistere, ut enim Propositione 186.ª ostensum est, ea sola non potest homines sanctificare, & denominare Sanctos. Falsò supponunt 2dò alij, Ecclesiã ideo dici *sanctam*, quòd constet solis Prædestinatis, multi enim Electi actu non sunt Sancti, ut patet exemplo Davidis & Iatronis, & multi sunt defactò Sancti & iusti, qui tamen non sunt Electi ob defectum perseverantiæ finalis, consistit ergo hæc Ecclesiæ Sanctitas in Doctrina & sanctitate fidelium, & medijs quæ à peccatis abducunt & ad virtutem excitant, item in miraculis veram morum & doctrinæ sanctitatem confirmantibus.

Probatur hoc assertum de Sanctitate fidelium ex script. Paulus enim Eph. 1. v. 4 ait: *Elegit nos ut essemus sancti & immaculati in conspectu eius in charitate.* Et 1. Petri 2. v. 9. dicitur Ecclesia *gens sancta, populus acquisitionis.* Unde patet sanctitatem Ecclesiæ desumi etiam à sanctitate fidelium. De medijs ad sanctitatem conducentibus, nec ipsi Adversarij inficiantur. De miraculis quòd sint signa veræ Ecclesiæ prob. quia ea *DEUS solus* potest operari Psal. 71. v. 18, & assumpsit ea in hac providentia in signum veræ fidèi ut Marci ultimo dicitur, imò ipse Dominus ab ijs probat suam à Patre missionem Joan. 5. v. 36 &c. Item inter plures Veteris Testamenti Prophetas hoc signum petebat Isaias C. 41. à falsis Dijs.

Probatur jam hoc signum in sola Ecclesia Romano-Catholica reperiri: imò enim quòd attinet sancti

sanctitatem fidelium, quotquot ab Apostolorum temporibus usque huc floruerunt, omnes doctrinae nostrae assertores fuerunt, ut: Iræneus, Justinus, Cyprianus, Hilarius, &c. Eucharistiae, Purgatorij, &c. aliorumque articulorum nostrae fidei Confessores, Doctores, & pro ijs propugnandis multa eorum millia Sangvinem & Vitam profuderunt. Assignent è contra Adversarij vel unicum à toto orbe nominatum Sanctum vel Martyrem, dum nos myriades assignare parati sumus, qui scriptis & sanguine Romanæ Ecclesiae subscripserunt? Sed forte Apostolos dicent esse suos Sanctos, quos tam bene vendicant sibi Ariani, Anabapt. quàm Calvinistæ vel Lutherani. Et si Apostoli fuerunt Sancti, in vera fide oportuit eos sanctificari, cum ergo etiam juxta Adversarios per subsequencia 17. sæcula multi fuerunt Sancti, ij etiam debuerunt in vera fide sanctificari, aut ergo Apostoli non fuerunt Sancti, aut certè nostri Sancti testantur Ecclesiam Romanam, in qua vixere, veram fuisse Christi salvificam Ecclesiam.

2da. Quod attinet ad media ad sanctitatem conducentia, ea certè sola Romana Ecclesia habet, quæ innumeris propè modis & vijs suos filios ad bona opera, & sanctitatem perfectionemque vitæ spiritualis excitat, hinc tot Religiosas familias, congregationes, pœnitentiarum genera &c. in se complectitur, dum è contra alij A catholicorum sua Prædestinatione & Reprobatione, alij impossibilitate præceptorum ut servantur, alij bonorum operum vanitate, alij fidei solius virtute sinè ope-

sibus

Abus se salvandos autumantes sternunt viam ad omnem vitæ licentiam,

3110. Quod miracula attinet, hoc vîguisse hodieque vigere in sola Romana Ecclesia ipsi Adversarij prudentiores qui habent rerum gestarum notitiam coguntur fateri quæ ipsius Augustini tempore propè innumera fuerunt ipso testante Lib. 1, Retract. Cap. 13. & hodie tam ad infidelium illuminationem quàm ad Sanctorum suorum gloriam illustrandam, & ad animos fideium piè excitandos Deus dignatur operari, ubi tamen omnes A catholici (loquor saltèm de novellis Sectarijs Dominis Lutheranis & Calvinistis, ut prædecessores eorum subiteam) duobus propè jam sæculis nec claudum aliquem eqvum miraculosè à se sanatam fuisse possunt gloriari. Sed cum de his duobus sanctitatis notis ipsi Adversarij non multum controvertant, oggerantque de primo signo, illud minimè esse notam designativam Ecclesiæ Personarum videlicet Ecclesiam constituentium qualitatem, ad luculentum Augustini suffragium velut ad diribitorem calculum descendamus.

Augustinus Lib. 2. in Julianum: Isti sunt (inquit de profitentibus fidem Catholicam) Episcopi, & Pastores docti, graves, sancti, Veritatis acerrimi defensores, qui Catholicam fidem in lacte suxerunt, in cibo sumpserunt, cujus lac & cibum, parvis magnisq; ministraverunt. Talibus post Apostolos sancta Ecclesia plantatoribus, rigatoribus, edificatoribus, pastoribus, nutritoribus crevit.

PUNCTUM IV.

De Ecclesiæ Catholicismo seu Universalitate.

Hoc signum veræ Christi Ecclesiæ competere etiam ipsi A catholici fatentur in Symbolo Apostolorum. Catholica autem ea præcipuè dicitur Ecclesia, quæ per totum terrarum orbem fuit estque diffusa saltè[m] successivè & moraliter, quæ Ecclesiæ nota à DEO promissa est plurimè in locis veteris Testamenti v. g. *In omni loco à Solis ortu usque ad occasum sacrificatur, & offertur oblatio munda; quia magnum est nomen meum in gentibus.* Malach. 1. v. 11. & Psal. 18. v. 5. *In omnem terram exiit sonus eorum,* quod in Ecclesia completum esse testatur Paulus Rom. 10. v. 18. & scribens Ecclesiæ Romanæ Cap. 1. v. 8. *Fides inquit, Vestra annuntiatur in universo mundo.* Idem prædicat Dominus frequenter Discipulis prout habetur Matth. 24. v. 14. & Act. 1. v. 8. Hinc S. Augustinus adeo signum evidens ait veræ Ecclesiæ nomen *Catholicæ*, ut eam appellationem ab ipsis inimicis etiam invitis asserat tribui veræ Ecclesiæ Lib. de vera Religione C. 7. inquit: *Tendenda est nobis Christiana Religio, & ejus Ecclesiæ communicatio, quæ Catholica est, & nominatur non solum à suis, sed etiam ab omnibus inimicis.*

Ostenditur ergo solam Ecclesiam Romanam esse Catholicam, non quidem grammaticaliter sumptam pro cœtu fidelium mœnibus Urbis Romanæ concluso, sed prout denominatur talis à capite i-

bidem residente, Magistro fidēi, & Principē Ec-
 clesiarum ut S. Iræneus, Cyprianus, Nazianzenus
 &c. appellant. Testis enim est Europa, Asia, Afri-
 ca & America adhuc hodie, Fidem nostram in om-
 nibus illis regionibus prædicatam, à multis millibus
 amplexam & sanguine consignatam fuisse, & in præ-
 sens ipsam in potioribus mundi partibus retineri,
 ipsis infidelibus & Hæreticis Principibus severè
 prohibentibus eam prædicari, quam tamen morte
 copiosi non rarò contestantur. E contra ostendant
 novelli Hæretici aliquas Civitates vel Oppida A-
 siæ, Africæ, vel Americæ, imò plurima etiam Eu-
 ropæ loca (intelligo de Regnis avitam adhuc Re-
 ligionem profitentibus) ubi eorum fides viguisset,
 lolium imitata, quod nullus Patrumfamilias ex pro-
 fesso & industria seminat vel in unico agro Urbis
 totius, pullulavit igitur inimici hominis invidiâ,
 sparsim in Europæ Provincijs duntaxat, cujus aliud
 initium sumpsisse in Saxonia, aliud in Gallijs non
 pridem, omnes scimus. Dixi *non pridem*, ut ver-
 bo hoc novellam ostenderem, ut quæ à primis sæ-
 culis per omnes Christianorum ætates ad hæc tem-
 pora non descenderit: ex quo ipso defectu, illam
 esse universalem quivis prudens jure negaverit.

Prob. 2dò Authoritate Conciliorum, Nicæni,
 Constantinopolitani, Ephesini, Calcedonensis, a-
 liorūque plurimorum, in quibus è toto orbe tot
 centeni præsentēs se stiterunt Episcopi, Doctores
 & Pastores, qui omnes Romano Pontifici subj-
 ctionem & obedientiam præstiterunt, cum illo cō-
 munis

municarunt, ejusq: definitionem tanquã ultimam decisivam sententiam expetièrunt & acceptarunt.

Nec obstat quidquam nos Pontificios & Papiſtas appellari, hoc enim nihil officit Catholicismo, non enim nominamur à Pontifice tanquam à fidèi noſtræ Auctore & duce, prout Lutherani & Calviniani à Luthero & Calvino *ab hæſum Principibus*; ſed ut Chriſoſtomus Hom. 33. in Act. loquitur: *ab his qui præſunt, & gubernant Eccleſiam.* Quod porro objiciunt hanc univerſalitatem non fuiſſe promiſſam Eccleſiæ, niſi pro aliquibus primis Sæculis, id ſequenti puncto expediemus. Sed ne multis Lectorem detineam, juvat Sententiam Auguſtini audire, qui præter alia plurima Eccleſiæ veræ ſigna numerat, & ponit tali cum circumſtantia appellationem *Catholicæ* ut quocunq: ævo, experimento poſſit probari quinam in civitate aliqua Catholicis pariter & Hæreticis refertâ teneant genuinam Chriſti fidem & doctrinam.

Auguſtinus Tomo 6to contra Epifſt. Fundam. Multa ſunt quæ me in Eccleſia Catholica gremio juſtiſſimè tenent, tenet conſenſus populorum atq: gentium, tenet authoritas miraculis firmata, ſpe nutrita, charitate aucta, vetuſtate firmata &c. tenet me poſtremò ipſum Catholicæ nomen, quod non ſinè cauſa inter tam multas hæreſes ſic iſta ſola Eccleſia obtinuit, ut cum omnes Hæretici ſe catholicos dici velint, q̄erenti tamen peregrino alicui, ubi ad Catholicam conveniatur, nullus Hæreticus vel baſilicam ſuam, vel domum audeat eſtendere.

PUNCTUM V.

De Successione Pastorum, & doctrina
ab Apostolis deducta.

Esse *Apostolicam* signum infallibile veræ Ecclesie non negant Adversarij, cum ab Apost. Eph. 2. v. 10 dicatur *superadificata super fundamentum Apostolorum*, talē autē dicunt se habere, eò quòd habeant fidem quam professi sunt Apostoli. At contra est 1mo quòd idipsum dixerint omnes Hæretici Ariani, Nestoriani, Pelagiani, &c. Incumbit ergo de hoc ipso probatio, unde id demonstratur, quòd habeant fidem Apostolicam. Contra est 2do, quòd in humanis etiam ridiculum foret, si quis se assereret esse hæredem Austriæ v. g. nec tamen posset ostendere genealogiam stirpis suæ à Comitibus de Habsburg descendisse, id quod clarè ex opposito toti orbi demonstrat Gloriosissimè orbi Romano Imperans Augustissima Domus Austriaca. Restat igitur ut ostendatur in qua Ecclesia sit fueritque non interrupta Successio Episcoporum, Doctorum & Pastorum ab Apostolorum tempore, quos usque ad consummationem sæculi in opus ministerij dedisse DEUM Ecclesie suæ testatur S. Paulus Eph. 4. v. 11. & seqv.

Probo igitur hanc successionem haberi in sola Ecclesia Romano-Catholica, quia in hac demonstratur clarè Pastorum & Sacerdotum ad Episcopos, Episcoporum ad summum Pontificem, Pontificum verò ad S. Petrum Apostolum & Christum, tam doctrinæ quàm officij origo & propagatio.

gatio. Sic S. Iræneus Lib. 3. c. 3. enumerat Episcopos Romanos usque ad Eleutherium, qui suo tempore sedebat, & per hanc *Successionem* dicit *confundi omnes Hæreticos*. Pariter fecit Optatus Milevitanus contra Donatistas, ut & Augustinus; ille quidem usque ad Syricium Papam, hic verò ad Anastasium deducendo Romanorum Pontificum successionem. Hinc omnes SS. PP. agnoverunt Ecclesiam Romanam habere veram successionem tam Ministrorum suorum tam doctrinæ ab Apostolis, è multis Iræneus lib. 3. enumerans prout supra memini ejus Ecclesiæ Episcopos sic ait: *Ad hanc enim Ecclesiam propter potentioris Principalitatem, necesse est omnem convenire Ecclesiã, hoc est: eos, qui sunt undiq; fideles, in qua semper ab his, qui sunt undiq; fideles, cõservata est ea, quæ ab Apostolis est traditio*. Item Amb. lib. 3 de Sacramentis c. 1. dicit Ecclesiæ Romanæ in omnibus cõsuetudinem, utpote *quæ domus DEI est* sequi oportere. S. Hieronym. verò Epist. 2 ad Damasum: *Hic inquit in tres partes scissa est Ecclesia, ad se rapere me festinat, ego interim clamo: qui Cathedra Petri jungitur, meus est*. Jam do spacium Acatholicis, proferant Cathalogum suorum non dico Episcoporum Petro succedentium, sed saltèm Prædicantium & Ministellorum à tribus solùm sæculis sibi constanter succedentium, & qui, taceo Apostolicam doctrinam, sed genuinam quam v. g. Cassoviæ Lutherani profitentur (ut illi appellant Evangelicã) prædicassent, facile autem ostenderetur à nobis nõ solùm personarum talium defectus, verùm etiam ipsius doctrinæ Lu

næ Lutheranae Calvinianaeq; frequens mutatio à
 170. annis inter eos facta. Ridiculum porro
 est quod de defectione Apostolicae doctrinae & per-
 sonarum, mussitant Adversarij, ostendant enim
 quo Anno, sub quo Pontifice, Cæsare &c. con-
 tra Christi promissum & fidem hæc defectio con-
 tigit? si verba verbis tantum addant, standum cer-
 tè erit potius æternæ veritatis oraculo Matt. 16.
 ꝑ 18. *Porta inferi non prævalebunt adversus eam;*
 & C. 28. ꝑ 20. *Ecce ego vobiscum sum usq; ad
 consummationem sæculi;* admoneo tamen Aca-
 tholicum verbis Augustini contra Donatistas (in
 Psal. 102. Conc. 2) olim prolatis, qui pariter Ec-
 clesiam Apostolicam defecisse ajebant: *O impu-
 dentem Vocem: illa non est? quia tu in illa non
 es; Vide ne tu ideo non sis, nam illa erit, & si tu
 non sis.* Sed clariùs de hac re loquentem S. Docto-
 rem præter textum Puncto 2. citatù placeat audire.

*Augustinus Tomo 6. contra Epist. fund. Tene
 me in Ecclesia Catholica gremio &c. ab ipsa Sede
 Petri Apostoli, cui pascendas oves Dominus com-
 menda vit usque ad presentem Episcopum successio
 Sacerdotum. Et alibi Lib. de unitate credendi c. 17
 Dubitabimus nos illius Ecclesia condere gremio
 qua ab Apostolica Sede per successiones Episcoporu
 frustra hereticis circumlatrantibus culmen autho-
 ritatis obtinuit?*

PUNCTUM VI.

De Infallibilitate Ecclesiae.

Ecclesiam Christi in fidèi controversijs errare

E

posse

posse consent Hæretici : nos verò notam hanc esse Ecclesiæ, necessariam & tenemus, & probamus, imò ex scriptura : Isaïæ enim 54 v̄ 4. & c. 59. v̄ ult. expressè promittitur mansurus Spiritus Domini *usque in sempiternum* in semine populi Dei, Item Joan. 14 v̄ 26. *Spiritus S.* promittitur Ecclesiæ *qui docebit omnia*, utiq; non falsa, & c. 14 v̄ 16. ait Dominus : *Ego rogabo Patrem, & alium Paracletum dabit vobis ut maneat vobiscum in æternum* v̄ 17. *Spiritum Veritatis* & c. Vos autem cognoscetis eum, quia apud vos manebit, & in vobis erit. Quæ promissiones quòd non sint tantùm Apostolis in individuo factæ, sed etiam eorum successoribus patet ex *ly æternum*, quod clariùs exprimitur in illis Christi verbis Matth. 28 v̄ 20. *Ecce ego vobiscum sum usq; ad consummationem sæculi*, Apostolorum autem nullus indiguit hâc assistentiâ à 16. sæculis, ergo.

Confirmatur adhuc ex scriptura : 1 Tim 3. v̄ 15. dicitur *Ecclesia DEI* *vi&vi columna* & *firmamentum Veritatis*, qualis autem columna quale firmamentum veritatis, si falsam doctrinam fulcire & firmare potest ? Nec potest dici Ecclesiam sufficienter dici infallibilem, & columnam veræ doctrinæ ex eo præcisè, quòd scripturam, in qua vera doctrina continetur, custodiat ; hoc enim habet omnis bibliotheca, cujus est custodire libros, quod utiq; effugium est hominis materialiter loquentis. Deinde si Ecclesia potest errare in alijs fidèi articulis, cur non in conservatione vel corruptione scripturæ ? Deinde Eph. 1 v̄ 22 & seqvè.

Ecclesia dicitur membrum sub capite Christo, & ejus plenitudo, non habens maculam, aut aliquid hujusmodi, quæ potest autem esse major macula, quàm error in fide?

Prob. jam hanc infallibilitatem reperiri in sola Ecclesia Rom. Catholica: 1^{mò} ex probatis debet esse infallibilitas in aliqua Ecclesia, sed in nulla alia est, ut discurrendo per omnes sectas facile demonstratur, cum quælibet earum singulis fere decennijs mutet opinionem in rebus fidæi, ergo. Pr. 2^{dò}. Dominus promisit assistentiam Petro, Matth. 16 v 18. *Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, & porta inferi non prævalent adversus eam.* Qualis porro petra, quale ædificium sit illud si ruere potest? aut ubi promissionis à Christo factæ effectus, si Roma portis inferorum sacrificat? Has autem promissiones sonare etiam pro successoribus Petri, patet etiam ex eo, quòd illi commiserit pascendas oves, & indefectibilitatem fidæi, confirmationemq; fratrum suorum, Joan. 21. & Luc. 22. quæ utiq; debebant fieri etiam post mortem Petri, igitur in successoribus ejus.

Confirmatur efficaci argumento à miraculis; quæ usque ad hodiernam diem manent in Ecclesia Romana, si enim hæc testarentur falsam doctrinã, meritò possemus cum Richardo à S. Victore dicere Lib. 1 de Trin. c. 2. *Domine si error est quod credimus, à te decepti sumus. ista enim nobis in signis & prodigijs confirmata sunt. quæ non nisi à te fieri potuerunt.* Et certe injuriam facit Christo,

quī dicit cum Paulo (Eph. 1 v̄ 4 & 5) Ecclesiam esse *Sanctam & immaculatam*, & tamen eam asserit in fide defectibilem. Imò injurius est & Spiritui S. quem mendacem facit blasphemè, si enim Ecclesia fallibilis est, necesse est, sit fallibilis & regula fidèi & morū in Ecclesia, quæ si fallibilis est, fallibilis est & Spiritus S. qui eam regulat. Rumina mi Lector consequentiã hanc, an non jure incurrant nomen blasphemorum Adversarij nostri, ut qui peccatum in Spiritum S. committunt talia asserendo.

Ad omnes verò A catholicorum objectiones diluendas notandum, Pontifices prout homines privatos errare posse, at dum è cathedra Petri loquuntur cum assistentiã Spiritus S. id est definitivè quidpiam pro tota Ecclesia in linea morum & fidèi resolvunt, etiam extra Concilium, errare non posse. Et certè etiam extra Concilium de rebus fidèi cōsultum fuisse Pontificem S. August. clarè testatur, Serm: 2 de verbis Apostoli. S. Hierō. verò exemplō suō hoc ipsum confirmat, dum in quæstione intricatissima ad Damasum Papã recurrit, sciens certissimè Vicario Christi datam esse assistentiã Spiritus S. infallibiliter Ecclesiam dirigentis. Sic igitur ad Damasum olim Hieron. *Super istam Petram adificatam Ecclesiam scio, obsecro, ut mihi literis tuis si ve tacendarum si ve dicendarum trium Hypostaseon detur auctoritas, non timebo dicere tres hypostases si juberis.* Notent adversarij hæc ultima verba tanti Doctoris, de cujus sapientia ipse Augustinus in multis Hieronymum consulens testimonium dedit dum diceret: *Quis scit, quod Hieronime*
ignoras

ignorabit? & fateantur tandem, in Universalis Eccl^eſiæ primo Paſtore, & ejus quam regit Eccleſiã, dari infallibilitatem. Sed quid de hoc puncto S. Aug^ſ

Augustinus lib. contra Epiſt. Manich. c. 5. Ego Verò Evangelio non crederem, niſi me Cathol. Eccleſia commoveret authoritas. & lib. 1 de ſymb. ad catech. c. 6. Iſta eſt Eccleſia Sancta, Eccleſia una, Eccleſia Vera, Eccleſ. Catholica, contra omnes hæreſes pugnans. Pugnare poteſt, expugnari tamen non poteſt. Hæreſes omnes de illa exiſerunt tanquam ſarmenta inutilia à vite præciſa; Iſta autē manet in radice ſua: & Epiſt. 163. In Rom. Eccleſia ſemper Apoſtolica cathedra ſignit Principatus, in qua ſedit Petrus, & nunc ſedet Anaſtaſius. Item lib. contra Creſc. c. 23. Quia Scriptura Sacra fallere non poteſt, quiſquis falli metuit obſcuritate quæſtionis, Eccleſiam de illa conſulat.

PUNCTUM VII.

Oſtenditur extra Eccleſiam Romano-Catholicam neminem poſſe ſalvari.

Primò oſtenditur Gentiles, Mahometanos, Judæos non poſſe ſalvari: quia ut ait Paulus Hebr^æ 11 & 6. *Sine fide impoſſibile eſt placere DEO, & Marc. 16 & 16. Æterna Veritas dixit ſententiam irrevocabilem: Qui non crediderit condemnabitur,* atqui hi infideles nō habent fidem ſupernaturalem in Chriſtum, quem negant, ergo, *jã judicati ſunt (Joan. 3 & 18 & 36.) nec videbunt vitam, ſed ira DEI manet ſuper eos.* Hoc ſonat etiam de Arianiſ, qui tantum denominativè ſunt Chriſtiani, nec ſunt regenerati per verum baptiſmum. Pro-

Probatur jam de omnibus Christianis, qui vel
 in unico fidēi articulo à Catholica (quam ostendi-
 mus solam esse Romanam) dissentiunt: Salvifica
 fides debet esse una unitate doctrinæ ut supra ostē-
 sum est, & patet ex Eph. 4 v. 5: *Unus Dominus,*
una fides, unum baptisma. & 1. Cor. 10. v. 17.
Quoniam unus panis, & unum corpus sumus &c.
 ait Apostolus, atqui A catholici non habent hanc
 unitatem fidēi, cum in essentialibus inter se dissen-
 tiant (ut puncto 2 dō attigi) ergo nec habent salvifi-
 cam fidem, Prob. 2 dō. Ad rectitudinem volun-
 tatis non sufficit unius mandati Divini observatio,
 sed requiritur omnium, ita, ut *si tantum offendat*
in uno, factus est homo omnium reus. Jac. 2 v. 10
 ergo etiam ad rectitudinem intellectus requiritur ut
 DEO revelanti æquē credat, unum quàm alterum
 fidēi articulum, si enim uni discredat, facit certē af-
 fectivē DEUM mendacem. Prob. 3 dō. *Qui non*
audierit Ecclesiam, debet haberi ut *Ethnicus &*
Publicanus id est Idololatra, inquit Dominus matt.
 18 v. 17. Sed nullus Ethnicus & Publicanus po-
 test salvari, ergo. Deinde cum Ecclesiam spernāt
 A catholici, Christum spernunt, quod certē morti-
 ferum est, imò hæc contradictio & repugnantia 1.
 Reg. 15 v. 23 *peccatum ariolandi & idololatriæ* ap-
 pellatur, ab Augustino verò *summa impietas*; at-
 qui his infectus non salvatur, ergo nec A catholici
 Ecclesiæ Christi repugnantes. Prob. 4 dō. Si dis-
 credentes articulis fidēi nostræ hodierni A catholici
 possunt salvari, infero: ergo salvati sunt omnes A-
 riani, Nestoriani, Pelagiani, Donatistæ &c. hi enim
 æque

æquè Symbolum Apostolorum se credere affirmabant, ut S. Augustinus in symb. tom. 3 c. 1. testatur dicens: *Hæretici plerumq; Senena sua sub ipsius paucis symboli verbis occultare conati sunt.* Atqui eos salvatos esse, nec adversarij nostri concedunt, ergo nec se extra Ecclesiam Romanam salvandos existiment. Prob. 510. Ad eandem visionem beatificam omnes homines sunt vocati, ergo etiam per eadem media cardinalia salutis voluit DEUS eam obtineri, quorum mediorum maximum est fides, per quam dicit Paulus *nos gratiâ salvari* Eph. 2 v. 18. ergo sicut tunc eadem quoad Substantiam beatificam visione visuri sumus DEUM de facie ad faciem, ita nunc in ænigmate eadem fide debemus credere 1 Cor 13. Et certè non est ratio cur idè Apostolus tam seriò Hebræos monuisset (C. 13) *ne doctrinis varijs abducantur*, si in quavis fide posset salus obtineri. Prob. 610. efficaci argumento interrogativo: Vel potest quis in Romano-Catholica Ecclesia salvari, vel non? Si non? ergo perierunt tot myriades Confessorum & Martyrum à 12. sæculis, qui in ea vixerunt, quod nemo dicit. Si potest autem in ea quispiam salvari? hæc certè unicè est salvifica, vera, & infallibilis DEI Ecclesia, quæ inter cæteros fidèi articulos docet nullum extra Ecclesiam hanc posse salvari, ergo.

Accedit adhortationis locò ultimum argumentum adversus Dominos Adversarios: In ea Ecclesia tute standum est, in qua posse salvari hominem omnes dicunt, & in ea non est standum, de qua aliqui imò pleriq; dicunt in ea non posse hominem

salvari, sed omnes etiam Acatholici dicunt in nostra Ecclesia posse salvari hominem, ut à discretioribus illorum, centies ipse audiui; è contra de Religione v. g. Lutherana, non tantum nos Catholici, sed reliquæ etiam potissimum Sectæ dicunt non salvandos ullos in ea, idem singillatim applica omnibus alijs Sectis, ergo in nostra sola Religione standum esse prudens existimabis, qui salutem animæ tuæ cordi altiùs impressum habes. Quod Augustini calamo finaliter definiendum committamus.

Augustinus. Epist. 10. ad Bonifacium Comitem sub finem: Ecclesia Catholica sola est corpus Christi, cujus ille caput est, Salvator corporis sui. Extra hoc corpus neminem vivificat Spiritus Sanctus. Et paulò post: Non habent itaq; Spiritum Sanctum, qui sunt extra Ecclesiam. Et Epist. 125 ad Donat. Quisquis ergo ab hac Catholica Ecclesia fuerit separatus, quantumlibet laudabiliter se vivere existimet, hoc solo scelere, quòd à Christi unitate disjunctus est, non habebit vitam, sed ira DEI manet super eum.

DILEMATA,

Quæ quamvis frequenter A catholicis
proposita, nunquam tamen soluta sunt,
nec solvi possunt, modò directè, sinè amba-
gibus, & ad meritum rei responsio
exigatur.

I.

AN Ecclesia aliqua A catholicorum v. g.
Lutherana vel Calviniana sit antiqua, vel
nova? Si respondeatur: Est antiqua. Quæritur:
Quis eam ante Lutherum vel Calvinum professus
sit? Quis Veterum Scriptorum ejus meminerit?
Ubi ejus doctrina fuerit predicata per 1500. años.

Si verò dicatur: est nova. Jam patet eam esse
hæreticam, Catholica enim ante 1680. circiter
annos est à Christo fundata.

Ad hoc dilemma varij variè respondere conar-
tur; dicunt siquidem eam esse antiquam; signa
tamèn ejus nulla demonstrant. Si dicatur: eam
in scriptura latuisse ante Lutherum aut Calvi-
num. Idem omnes dicere possunt pro se alij Hæ-
retici. Sin autem dicatur: eam in cordibus fide-
lium fuisse. Nominent hos fideles, locum, tem-
pus, quò vigerint? & quidem in particulari.

II.

Quæritur: An Vera Christi Ecclesia sit fallibi-
bilis, vel infallibilis? Si dicatur: Eam esse

E 5

in fal-

infallibilem. Infero : ergo non est falsa Ecclesia Romano - Catholica , quam plerumque ipsi Aca- tholici primis 4. Sæculis fatentur veram Christi Ecclesiam fuisse ; proinde hodie eadem sola, & non A catholicorum, erit vera Christi Ecclesia.

Si alterum dicatur : *Eam esse fallibilem*, vide- rit hoc admisso adversarius noster, ne nova ultro arma in se nobis suppeditet , ac vel hoc ipso fal- sam esse Ecclesiam suam luculentè comprobet, dum argumenta omnia, quæ contra Romano Ca- tholicos ponit, in suum ipsius collum detorta sentiet.

Ad hoc dilema alij respondent : *Ecclesiam esse infallibilem*, sed nõ prout illa homines com- plectitur, verum prout continet doctrinam Evan- gelicam. At hæc Responsio non est ad quæsitum, quæritur enim de Ecclesia, congregationem fideli- um, sub uno Capite, eadem fidèi professione, Sa- cramentorumque usu, complectente.

Alij respondent *fuisse fallibilem*, at hodie in- fallibilem esse ob spiritus privati assistentiam ; ve- rum hoc effugium supra jam est explosum, utpote usurpabile à quovis Mahometano.

III.

QVæritur : *Vel homines possunt salvari in Ec- clesia Romana , vel non possunt ?* Si non possunt ? ergo damnati sunt omnes fideles, seu to- tus mundus periit, usque ad tempora Lutheri & Calvinii ; perivère rot millia Martyrum Confes- sorum, quos fatentur ipsi A catholici fuisse Roma- no-Ca-

no - Catholicos. Ergo primæ apertæ sunt Cœli portæ Añ. 1517. dum Lutherus suam doctrinam publicè ausus est prædicare.

Si dicatur : *posse salvari* homines in Romano-Catholica Ecclesia. Cur eam, obsecro, deseruerunt A catholicorum Primores ?

Ad hoc dilema plerumq; respondent acatholici: Papistas quoque *posse salvari*, si bene operentur; certiolem tamen salutem sperari, vel potius credi apud Lutheranos, & Calv. At quomodo salvabitur sine vera fide Papista? cum *impossibile sit placere DEO sine fide* (ut supra probatum est) eaque vera ac unica. Deinde unde certior salus in A catholicorum fide? ubi bona opera flocci penduntur, consilia Evangelica, jejunia, rigores &c. excluduntur.

Quod si dicatur : olim salvatos fuisse Papistas, utpote materiales solum Hæreticos; hodie verò minimè, ob copiam Ministrorum, purum verbum DEI prædicantium;

Respondeo ad responsionem hanc: etiam si nulla intrinseca quempiam moveret Fidèi Catholicæ seu doctrinæ veritas, desumpta à Scripturæ, Conciliorum, Patrumq; evidentissimis testimonijs, sola tamen Authoritas Ministrorum, hodie in Ecclesia Catholica degentium quemvis prudentem inducere posset, comparative ad Ministellos A catholicorum, ad credendum, solam nostram esse veram Christi Ecclesiam. Ubi enim, obsecro, signa in Evangelio expressa reperies in Ministris Eccle-

fiæ v. g. Luth. aut Calv? quis eorum fecit signa
 Marci 16. proposita? quis eorum ivit ad gentes
 barbaras convertendas, juxta præceptum Domini?
 Marci 16. Matt. 10. quis eorum sanguinem optat
 profundere, taceo profudit, pro fide & animabus?
 juxta illud Ioan. 15. v. 13. Hæc autem omnia signa
 sæculis omnibus durârunt, hodieq; durant in Mini-
 stris Ecclesiæ Catholicæ.

IV.

Q Væritur: Ecclesia A catholicorum v. g. Luthera-
 rana, vel Calviniana, si fuit ante Lutherum,
 aut Calvinum, vel erat *visibilis*, vel *invisibilis*? Si
 dicatur fuisse *visibilis*; juxta jam dicta assignetur
 locus, personæ testes, & aliæ circumstantiæ ex
 aliquo Historico etiam profanissimo.

Si dicatur fuisse *Invisibilis*? id ipsum jactabunt
 de sua secta Ariani, Anabaptistæ &c. Nec idcirco
 vera apud illos Ecclesia.

V.

Q Væritur: A catholicorum modernorum Eccle-
 sia ante 198. annos vel fuit *sancta*, vel non?
 si fuit *sancta*? nominetur aliquis ex sanctis Luthera-
 nis, aut Calvinianis, dicant: ubi, apud quem
 Scriptorem ejus miracula, morum innocentia, ac
 vitæ sanctitas recenseantur?

Si verò non fuit *sancta*? hoc ipso non fuit ve-
 ra Christi Ecclesia, quæ tot semper Martyres, Cõ-
 fessores &c. habuit. Signa certè veræ, sanctæq;
 doctrinæ, juxta illud Matth. 7. v. 16. *Ex fructibus
 eorum cognoscetis eos, sunt opera facta secundum
 legem,*

legem, & beneplacitum Domini; hæc porro nec Lutherani, nec Calvinistæ admittunt necessaria, igitur signa nulla ad contestandam Religionis suæ arbitrariæ sanctitatem exhibent.

VI.

Quæritur: A catholicorum Antesignani, v. g. Lutherus & Calvinus, cum de cælo non acceperint miraculosè per Angelum aliquam scripturam, sed ante 198. annos ab Ecclesia Romana, quæritur, inquam, an eò tempore fuerit *vera*, Ecclesia Romana, vel non?

Si fuit *vera*? quis negabit? jure perfidiæ damnandos esse omnes ejusmodi desertores veræ Ecclesiæ.

Si verò dicatur: eam fuisse eò tempore *falsam*? quomodo ergo constat, A catholicos habere veram scripturam, & purum verbum DEI, cum illud à Romana Ecclesia, quam falsam fuisse calumniatur, acceperint? certè, si sic esset, parum scripturæ suæ superædificare possent, multò enim faciliùs Romana Ecclesia tot sæculis potuit Scripturam occultè corrumpere, quàm veram fidem publicè paulatim deserere.

Si dicatur: id ob specialem DEI providenti-
am non contigisse cum scriptura, ut corrumpere-
tur. Repono ego: multò evidentiora promissa
DEI haberi de Ecclesiæ infallibilitate, ut supra
sparsim probatum est, quàm de scripturæ incor-
ruptibilitate, cui hodie, etiam ipsi A catholici cõ-
tra invicem pugnantes fatentur, à multis (nec alijs

quàm suæ farinae hominibus) multa vel addita, vel dempta fuisse, ut adedò sublimes ejusmodi Doctores & Spiritum Sanctum in sacris loquentem paginis corrigere velle videantur. Ecclesia ergo Romana infallibilis fuerit usque huc, cum scriptura ejus, quam ab ipsa Sectarij acceperunt, sit incorrupta, illique ipsi primò corruerint, ut manifestè, cum antiquis biblijs, quæ à multis seculis ante Lutherum impressa in multis adhuc bibliothecis reperiuntur, moderna hæreticorum biblia conferenti patebit.

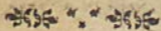
VII.

Quæritur: Religio A catholicorum quæ talis, seu quatenus est dissentiens à Romana, consistit in Articulis purè negativis. v. g. *Non est Purgatorium, non est Papa &c.* Quæritur, inquam, an hi Articuli expressè *contineantur* in Scriptura; vel non?

Si continentur? exequant sua biblia, ut illum textum ostendere possint.

Si verò *non continentur*? ergo contra universale suum axioma: *nihil esse credendum, nisi quod expressè habetur in scriptura.* Jam admitte A catholicus, omnes suos Articulos credi posse, nec tamen in scriptura contineri; quod tamen secundum ipsos est falsum.

Nec potest dici: hos esse accidentales Articulos, quia quæ à DEO revelata sunt, ea credere fidelium est, illis dissentire infidelium: proinde tam bene essentialia sunt relatè ad DEUM revelantem,

tantem, quàm alia, in quibus nobiscum consentiunt; porro particulatim paucis ostensum est supra, hos etiam Articulos æquè esse ab ipso DEO revelatos.

VIII.

Quæritur: Cùm dicant Ecclesiam Romano-Catholicam quintò circiter sæculo defecisse, num illa *simul*, vel *successivè* defecerit?

Non tota *simul*, quia hoc æquè est absurdum dicere, ac, si quis dicat v. g. 31ma Decembris decubuerunt omnes Romani, & 1ma Januarij surrexerunt omnes Lutherani & Calvinistæ. Et certè tam prodigiosæ metamorphoseos esset aliquod vestigium apud Historicos eorum sæculorum, quod tamen nullibi est legere.

Si dicatur: *successivè*: seu quòd una pars cœperit aliquem fidèi Articulum negare, & tandem paulatim eam doctrinam omnes amplexi sint. Hoc æquè repugnat dici; quotiescunque enim aliqui cœperunt aliquem Articulum fidèi priùs creditum negare, continuò ab Ecclesia tales rescissi & damnati sunt, ut constat è propositionibus supra expositis, & casu plurium: Arij, Nestorij, Pelagij, Berengarij, Vibleffi, Joannis Hufs, Lutheri, Calvinij, &c. Et certè ab universo orbe isti semper Hæretici sunt habiti.

IX.

Quæritur: Donum miraculorum vel est *certum* Ecclesiæ veræ *signum*, vel non?

Si di-

Si dicatur : non esse *certum*, Ecclesie veræ *signum*, est blasphemia in Christum, & insimulatio ejus de fraude, & impostura, ut qui miracula pro signo certo, & indubitato veræ Ecclesie proposuerit. Matt. 11. *Cæci vident, claudi ambulant, &c.* Et Marci 16. *Signa autem eos, qui crediderint &c.* Et per hæc signa Judæos & Gentiles ad suam Ecclesiam adduxit.

Si verò dicatur : donum miraculorum esse *certum signum* veræ Ecclesie; ostendant aliquod miraculum à suis Ministellis patratum? certè Erasmus ipse Rotherodamus fatetur, omnes reformatores illius 15^{ti} sæculi ne ullum quidem claudum equum potuisse miraculosè sanare. E contra apud Catholicos hoc vigere donum, certissimum est, & qui A catholicorum id inficiantur similes sunt Judæis, Christi ipsius miracula Magiæ, & Imposturæ tribuentibus.

X.

Quæritur : An Arius v. g. (par est ratio de alijs antiquis Hæresiarchis) sit *rite condemnatus* tanquam Hæreticus, nec ne?

Si dicatur *non rite condemnatus*? sentit talis cum Ario, & Hæresiarchis veteribus, condemnâtque totam Ecclesiam, primitivam, eos condemnantem.

Si dicatur *rite condemnatus*, & Hæreticus pronuntiatus? idem debent admittere A catholici de Luthero, Calvino &c. uterque enim, tam Arius, quam

quàm v. g. ex modernis Novatoribus, Lutherus; eodem modò ab universa Ecclesia damnatus, & separatus fuit; & ideo, sicut ille à toto orbe Hæreticus habitus fuit, à tempore suæ condemnationis, ita certè oportet hunc haberi.

Par utrobique est ratio: sicut hoc tempore dixit Lutherus, Ecclesiam Romanam errare, eodem modò dixit suò tempore Arius; hoc tamen nihil obsuit, quò minùs à toto orbe Hæreticus haberetur; & sicut hodie Lutherani, & Calvinistæ citant pro se scripturam, ita multò magis instanter eam pro suo errore citabant Ariani, textumq; per textus interpretabantur. Et sicut hodie Calvinistæ de metaphorica Christi præsentia sentiunt in Eucharistia, ita Ariani olim sentiebant de morali & metaphorica voluntatum unitate, Patris nempe cum Filio.

Deniq; quidquid pro se prætendit quivis A catholicorum, eodem certè jure pro se dicet, & dixit omnis Arianus, vel Nestorianus, &c.

Tu proinde, Lector Christianæ, si immensa DEI bonitas te hoc in unicè salvifico ovili Ecclesiæ Catholicæ collocavit, gratulare felicitati tuæ, laudes & gratias decantæ ei, qui non fecit taliter omni nationi.

Te verò Lector A catholice, per JESU CHRISTI vulnera precor, miserere tui ipsius, depone coëcitatem, frange contumaciam, vince respectus, locum da veritati; perpende, obsecro, negoti-

una scia

um salutis tuæ tantum, considera hæc, ruminâ,
 sed animo pacatô, tranquillô, & ad æquilibrium
 compositô, noli credere primis statim tuis tuo-
 rumque occurrentibus inanitatibus, & insanijs fal-
 sis; confer tua cum his diligenter & videbis,
 nihil omnino soliditatis sectæ tuæ inesse.

Verbô: quantocius, dum tempus ha-
 bes, redi, redi ad ovile, ad Pa-
 storem tuum ô Christi re-
 dempta sanguine ovicu-
 la, ne æternùm
 pereas.

THESES
THEOLOGICÆ
DE
FIDE.
I.

Habitus Fidei infuse potest
in instanti urgentis præ-
cepti concurrere effective
in actum præceptum, etiam ut li-
ber est. Actus, qui disponit subje-
ctum ad infusionem sui habitus, non
potest efficienter ab eo procedere.
Nec cum habitu, nec cum actu op-
posito vitij est naturaliter incom-
possibilis habitus Fidei infuse, tam-
etsi

etsi connectatur cum gratia sanctificante, ut sua radice. Habitus acquisiti virtutum Theologicarum sunt entitativè merè naturales.

II.

Repugnat dari veritatem intrinsecè irrevelabilem, etiam in actu, qui ex suppositione decreti, cuius ipse esset objectum, resultaret. Objectum motivum, resolutorium Fidei Theologicae, est Veracitas DEI, in cognoscendo, & dicendo, sumpta in complexo: Ipsum porro hoc motivum, ut sibi ipsi objectum est, resolvitur in suos terminos objectivos, apprehensos lumine supernaturali. Testimonium hoc: DEUS dixit; non in illustrationem prædictam, sed in

*sed in motiva credibilitatis, judi-
ciò prudenti affecta, resolvitur;
nec in revelationem, quæ merè est
applicatio.*

III.

DEUS potest esse per se causa er-
roris in intellectu aliàs ejus ca-
paci; nequit tamen permittere, ar-
ticulum falsum proponi evidenter
credibilem cum obligatione ipsum
credendi. Revelatio universalis
per se sufficit ad actum fidei de
subjecto singulari, formaliter con-
tento in objecto propositionis uni-
versalis. Unde fide certum est:
Clementem XI. esse legitimum D.
Petri Successorem, & Christi Vi-
carium. Qui tamen id fide cer-
tum esse negant, non sunt forma-
liter hæretici.

Actum fidei, necesse est, esse in
 substantia supernaturalem,
 uti & Illustrationem suavisimam,
 & piam affectionem. Repugnat
 actum fidei stare cum evidentiā
 in attestante; ac bene cum evi-
 dentiā in attestato. Repugnat i-
 tem, illum esse formaliter discursi-
 vum. Stare tamen potest cum
 actu scientiæ & opinativo. Qui
 scienter negat unum articulum
 sufficienter sibi propositum, nequit
 fide Divina tunc credere alterum.

THESIS CANONISTICA.

Decretum Papæ ex Cathedra
 loquentis obligat etiam, ubi
 authenticè promulgatum non est,
 modo moraliter constet, ipsum Ro-
 mæ esse promulgatum, THE-